

Oxf. 156.2 x (497.12)

e 228

Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo LRS
Sektor za lovstvo

Tema:

" RAJONIZACIJA ZA NIZKO DIVJAD SLOVENIJE"
(Poljski zajec, poljska jerebica in fazan)

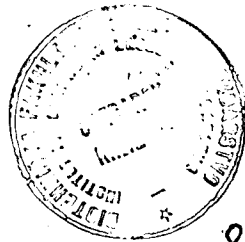
Tema je bila naročena od
Republiške lovske zveze Slovenije

Tema obdelala:

dr. Janez MATJAŠIČ in
Janez ČOP, biolog

Ljubljana, 1957.

8223

2 228

RAJONIZACIJA ZA NIZKO DIVJAD SLOVENIJE

(Poljski zajec, poljska jerebica
in fazan)

Janez Matjašič in Janez Čop

U v o d

V lovskem letu 1957/1958 smo po pogodbi z Republiško lovske zvezo pričeli s tem obširnim delom, ki naj bo podlaga za pravilno ekonomiko naših lovišč glede na glavne vrste nizke divjadi in bo torej služilo kot baza za bonitiranje.

V bodoče naj ne bi bilo več raznih brezizglednih in dragih poizkusov nasajanja nizke divjadi v področja, ki zanjo niso primerna. V predelih pa, kjer so dobri pogoji, stalež pa nizek, se bo lahko dvignil do najvišjih meja. Že tukaj v uvodu pa moramo opozoriti, da nekaj let trajajoči uspeh v neprimernih pogojih, še ni pravi uspeh. Kot uspešno lahko imenujemo samo trajno naselitev z vsakoletnim ustreznim prirastkom. Res se včasih posreči nasaditev fazanov v neka neprimerna področja. Par let se lepo razvijajo, kar nenadoma zaradi kakšnega pomanjkanja faktorja v njihovem biotopu stalež pade ali popolnoma izgine. Torej trenutni uspeh naj nas še ne zavaja v definitivno oceno prikladnosti nekega lovišča.

V lovskem letu 1957/58 smo obdelali Okrajne lovske zveze Kranj, Ljubljana /brez bivše Okrajne lovske zveze Kočevje/ in Novo mesto. V naslednjih treh letih bi prišla na vrsto ostala Slovenija. Do sedaj je torej četrtnina dela za nami.

V delu smo se skušali čim bolj izogniti navajanja statističnih podatkov /n.pr. o staležu, odstrelu itd/, ker jih itak Lovska zveza ima in smo se omejevali le na dejansko stanje divjadi sedaj in v preteklosti.

Karte, ki smo jih izdelali so previzorične, kot je to tudi po pogodbi, to se pravi, da bodo v njih še vedno potrebne spremembe oziroma dopolnitve. Zaenkrat služijo kot osnova.

Zavedati se je treba, da je naše delo pionirsko, tako pri nas, kakor tudi, kolikor nam je znano, drugod po svetu. Saj je celo nemški lovski strokovnjak dr. Müller - Using izjavil, da mu ni poznano tovrstno delo kjerkoli v svetu. In ravno zato je bilo do sedaj to "tavanje po neznanem" združeno z velikimi naporji, ker smo si metode morali ustvariti sami. Mnogokrat smo se znašli pred težavnimi problemi. Tako na primer kak teren po vseh biološko-ekoloških faktorjih ne odgovarja za zajca, toda zajec je tam in celo še kar številen in to od davnaj. Če torej tak teren ocenimo za dober ali slab za zajca, bo lahko eden ali drugi kritiziral. V zvezi s tem bi na nekaj opozorili. O naravnih populacijah divjadi ne vemo skoro nič in ne bomo kmalu kaj prida vedeli. Na vsak način pa se populacije med seboj lahko, čeprav na zunaj ni opaziti nobenih razlik, zelo razlikujejo glede na sposobnost prilagoditve na določene skrajne razmere. Tako na primer neka populacija zajca ali jerebice živi v razmerah, kjer ne vzdrži dolgo noben drug osebek prinešen iz drugih populacij. Če take populacije, ki so se genetsko skozi dolga obdobja na take skrajne razmere prilagodile, uničimo, navadno ne uspemo več naseliti v takem področju zajca ali jerebice iz drugih populacij, čeprav so te živele blizu. Take primere poznamo zlasti za jerebico v nekaterih alpskih oziroma predalpskih dolinah / n.pr.: Motniška dolina, gornji del Črnega grabna itd. / . Zato mi vedno dovolj zanesljivo, če trdimo, da nekje kjer ni pogojev, mora na primer jerebica uspevati zato ker je pač nekoč uspevala. Edino s podobno populacijo bi mogoče ponovna naselitev uspela, toda to je zelo negotovo in malo verjetno.

Glede našega dela moramo opozoriti še na neko težavo. Pri anketiranju lovcev po posameznih družinah smo velikokrat doživeli, da so različni lovci dali čisto drugačno sliko o staležu nizke divjadi. To je navadno zaviselo prav od individualnega značaja. Lovcu - optimistu je jesenski stalež vedno precej narastel, dočim je bil stalež za lovca - pesimista zelo nizek. Teško je bilo v takih primerih poiskati ^{resnico.} ~~zanesljivo~~. Jasno pa je, da bi bilo našemu osebjem nemogoče direktno ugotavljati stalež nizke divjadi na vsem področju.

Odločiti se za neki teren, da je prav dober, dober ali slab, ni lahko. Vsak biološko ekološki sistem tako variira in je toliko zapleten, da ga ne moremo kar tako klasificirati kakor kak tovarniški izdelek.

Na tem mestu se zahvaljujemo vsem tistim na Lovski zvezi LRS, na Okrajnih lovskih zvezah in pri Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo LRS, ki so nam nudili kakršnokoli pomoč. Prav tako se zahvaljujemo prof. dr. Valentinčiču za vsa dragocena navodila in za pomoč pri delu. Zahvaljujemo se tudi vsem lovcem na terenu, ki so nam nudili vse potrebne podatke.

Metodika dela.

I. Naše delo poteka v sledečih dveh fazah:

1./Temeljita študijska predpriprava za območja posameznih lovskih družin,

2./Delo na terenu.

ad 1./ Pri študijski predpripravi, proučujemo po primerah kartah in literaturi /glej bibliografija na koncu dela/ konfiguracijo terena, pedologijo, vegetacijske in meteorološke pogoje vsakega posameznega področja.

ad 2./ Delo na terenu bi razčlenili na dve podfazi:

a/ Proučitev ekologije in po možnosti tudi biologije nizke divjadi po posameznih lovskih družinah.

b/ Anketiranje lovcev.

Ekološko obdelujemo teren po sodobnih metodah. Proučujemo oblikovitost tal, hidrografske pogoje, kakovost in propustnost zemlje, rastlinsko odejo v kolikor pride v poštev kot skrivališče ali hrana ali pa kot negativni faktor /preveč gozda ni primerno za nizko divjad/.

Pri anketiranju zberemo vse podatke o stanju nizke divjadi sedaj in v preteklosti. Zanima nas tudi mišljenje lovcev o vzrokih pada oziroma porasta staleža in vsa opazovanja, ki so jih v dolgih letih vršili na nizki divjadi njihovega lovišča. Dalje nas zanimajo predeli, kjer se nizka divjad največ zadržuje,

K tem na terenu zbranim podatkom /po točki a in b/, priključimo še podatke, ki smo jih dobili pri študijski predpripravi /glej točka 1/. Na ta način dobimo ekološko sliko določenega področja. Iz te si dalje ustvarimo zaključke o kakovosti pogojev za nizko divjad.

V slučaju, da je stalež nizke divjadi nizek, pogoji pa zelo dobri, skušamo poiskati vzroke slabega staleža. V izjemnih, oziroma obratnih primerih pa skušamo najti faktorje, ki prevladajo neprimerne faktorje.

II. Predno preidemo na klasifikacijo pogojev, si oglejmo vse ekološke faktorje, ki so važni za obstoj nizke divjadi. Razdelili bi jih v absolutne in relativne. Absolutni so tisti, ki jih človek vsaj

bistveno ne more izpremeniti. Na relativne pa lahko človek v precejšnji meri vpliva. Med prve štejemo: klimatske faktorje, nadmorsko višino, konfiguracijo terena, propustnost tal. V drugo kategorijo bi šteli kakovost tal /na kakovost danes se lahko v veliki meri vplivamo z gnojili, osuševanjem, dodajanjem kalčisa itd./, vodne razmere, vegetacijo, mir v lovišču, roparice, človeka in v neki meri tudi zdravstveno stanje divjadi in seveda tudi hrane.

Med najvažnejše faktorje štejemo hrana, klimatski pogoji in vegetacija kot skrivališče. Ostali igrajo drugo vlogo.

Ogledno si vse absolutne in relativne faktorje po gornjem reosleđu.

Klimatski faktorji igrajo izredno važno vlogo v življenju divjadi. Preobilisa padavin, zlasti v dobi kotitve in valjenja, pre-nizke povprečne letne temperature, previsoko in predolgo ležeča snežna odeja, pozni mraz - vplivajo neugodno na nizko divjad. Prehuda poletna vročina lahko uniči vegetacijo in s tem hrano.

Nadmorska višina je nujno povezana s klimatskimi faktorji. Čim višja je, tem ostrejša je klima, tem manjša je možnost za obzvoj divjadi. Tako seže poljski zajec najvišje do 1.600m, fazan in jerebica pa navadno ne živita v višini preko 600 m.

Konfiguracija terena je oblikovitost tal. Teren je lahko raven, valovit, gričevnat, gričevnat, hribovit ali gorat. Pri slednjih treh oblikah je važna tudi inklinacija /nagib/ in ekspozicija /južna ali severna lega/ terena.

Od propustnosti tal zavisi toplota in vlažnost tal. Kjer so tla neproustna zasteja ob padavinah voda in to je zelo neprimerno za ležišče zajca, zlasti za mladiče in za gnezdenje fazana in jerebice.

Kakovost tal je pomembna v tem, da od nje zavisi vegetacija.

Vodne razmere so zlasti važne za fazana, ker ob vodah raste bujna vegetacija v kateri dobi mnogo živalske hrane /raznih žužek/ in seveda tudi zaklonišče. Za zajca in jerebico niso bistvene važnosti, ker potrebno vodo dobijo s hrano in roso.

Vegetacija je zelo važna kot skrivališče in kot vir hrane. Za nizko divjad so pomembne kulturne površine, ki imajo večje ali manjše remize za skrivališče. Veliki gozdni kompleksi niso primerni zlasti za jerebico.

Hrana je brez dvoma eden od najvažnejših faktorjev. Najno

je odvisna od vegetacije, kajti v kolikor je tudi živalskega izvora je ta odvisna od bujnosti rastlinstva. Važno je, da je hrana različna in razporejena preko celega leta.

Mir v lovišču je važen faktor, ki pa je lahko zelo variabilen. Na določen nemir se divjad lahko zelo navadi. Mir potrebuje pernata divjad zlasti v dobi valitve.

Roparice. Pri tem imamo ponavadi v mislih lisico, kragulja, psa-klateža in mačko; vendar je tem treba dodati še celo vrsto takih, ki nanje dostikrat ne mislimo. To so vrane, srake in šoje, od dlakarjev pa jež, pogana, jazbec in seveda vse ostale mustilide.

Človek ne škoduje samo s tem, da kali mir v lovišču in ruši prirodno ravnotežje. Poleg direktnega uničevanja divjadi (lovski tatovi, otroci, ki pobirajo jajca, ljudje, kim pobirajo mladiče) uniči človek še več divjadi s svojo tehniko, zlasti z agrotehniko /kose, stroji, umetna gnojila in druga kemična sredstva.).

Zdravstveno stanje zavisi od kakovosti vseh omenjenih faktorjev, dalje od gostote naseljenosti divjadi, od genetskih faktorjev (preveliko mešanje v sorodstvu - degeneracija), od kvarnega vpliva po človeku /škropiva, umetna gnojila, stik z bolno domačo živino ali perutnino/ in seveda predvsem od možnosti medsebojne okužbe.

III. Po tem, koliko so pogoji primerni za nizko divjad, jih opredelimo v sledeče kategorije:

Odlični pogoji /5/ - to oceno dobi lovišče s pogoji, ki v največji meri odgovarjajo idealnemu biotopu /glej poglavje idealni biotopi/.

Prav dobri pogoji /4/ - so pogoji kjer kak bistven faktor samo nekoliko odstopa od odličnih pogojev.

Dobri pogoji /3/ - kak bistven faktor precej odstopa od idealnih faktorjev.

Slabi pogoji /2/ - nizka divjad v takih pogojih samo životari, ker v veliki meri manjka kak od bistvenih pogojev za obstoj nizke divjadi /hrana, nepovoljna klima, šlabe vegetacijske razmere/.

Ni pogojev /0/ - teren kjer je stalna naselitev nemogoča. Možna so samo prehodna zadržavanja nizke divjadi.

IV. Pri ocenah celotnega lovišča neke družine se upošteva odnos celotne površine na kateri so kakršnokoli pogoji za nizko divjad. Na slednji pa so zopet važna razmerja površin, ki imajo u-

godnejše pogoje od onih, ki imajo neugodne pogoje. Tako na primer lovišče, ki ima zelo majhno površino prav dobrih pogojev ne moremo uvrstiti v prav dobro lovišče. Tabele z ocenami celotnega lovišča posameznih družin bomo priložili, ko bo končana cela Slovenija. Predhodno ocenjevanje nima pomena, dokler nimamo pregleda čez pogoje za nizko divjad cele Slovenije. Ocena celotnega lovišča posamezne družine bo baza za rajonizacijsko karto.

V. Do konca rajonizacije bodo izdelane sledeče karte za celo ozemlje Slovenije: karta 1:50.000, na kateri bodo označena vsa tista področja posameznih lovskih družin in to z različnimi barvami, ki so primerne za nizko divjad. Poljski zajec, poljska jezebeca in fazan bodo imeli vsak svojo karto. Druga karta bo 1:300.000, na katero bodo vrisani rajoni /za vsako divjad posebna karta/. Družine s podobnimi pogoji in s skupnimi mejami bodo tvorile iste rajone. Tudi rajoni bodo kategorizirani kot odlični, prav dobri, dobri in slabi.

Idealni biotopi za nizko divjad
z biološkega stališča

1./ Poljski zajec .Prvotno je bil poljski zajec stepska žival, prebivalec južno- in vzhodno-evropskih visokotravnatih step z aridno (suho) klimo, toda z dovolj hrane..Odlično se more prilagoditi kulturni stepi in ga smemo imenovati "slednik kulture".Zajec prodira tudi v višje predele in se zadržuje celo v gozdovih.Najvažnejša faktorja na njegov obstoj sta: dovolj raznolike hrane in ugodni klimatski pogoji.

Idealni biotop za zajca je sledeč:ravnina ali nekoliko valovito področje.Nadmorska višina do 400 m.Povprečje padavin na leto pod 500 mm.Srednja letna temperatura od 8°C navzgor.Najboljša so črna stepska tla,ki morajo biti suha in propustna.Peščena tla niso primerna.Področje brez gozdov;malo gozda ne škoduje,zlasti kot remize.Čim več obdelanih površin z različnimi kulturami.Čim manj sovražnikov.

2./ Fazan .je pri nas tujec,ker je zanešen iz Srednje in Male Azije.Njegova pradomovina so področja z milo klimo in z obilico trstič. V Evropi je fazan našel le relativne pogoje in je zato zelo malo področij,kjer bi brez vsake pomoči uspeval.

Idealni biotop za fazana bi naj bil:najbolje ravnina ali nizko gričevje do 300m nadmorske višine.Veliko tekočih in stoječih voda;reke,potoki,rokavi,jezera,ribniki,mlake.Ne preostro podnebje in bujno rastlinstvo.Humozna in propustna tla.Glinasta ali peščena niso primerna.Zelo dobro,da je na nekkih predelih pesek.Važna so polja in manjši gozdovi ter grmičevja.Gozd mlad z bogato podrastjo,z dovolj gozdnih sadežev /robida,jagode,glug itd./.Ljubi gozdne čistine /peseke/ za sončenje.Če je v gozdičku nekaj iglavcev je dobro,ker imajo tam fazani pozimi zavetje.Ne sme biti poznega mraza,čeprav fazan zdrži razmeroma hučo zimo.Lovišče ne sme biti preveč izpostavljeno elementarnim neugodam.Zelo važen je tudi miš v lovišču.Čim manj sovražnikov.Človek mu mora pomagati.

3./Poljska jerebica je podobno kot poljski zajec prvotno step-ska žival, ki se je prilagodila na kulturno stepo.

Njen idealni biotop izgleda takole: zmerna klima, pozimi ji ne škodi toliko mraz kakor zmrznejeni sneg. Področje z malo padavin. Ljubi nižinsko ravnino do 300m nadmorske višine; svet je lahko nekoliko valovit. Zelo važno je, da je področje bogato na poljih. Gozd je popolnoma neprimeren. Od kultur ceni/kot hrane ali skrivališče/velike pšenice, ječmena, graha, repe, detelje, kolerabe in krompirja. Med polji so primerni tudi travniki z dobro travo: področja kjer rastejo šaši ne mara. Najbolj ceni polja, ki so deljena z malimi pasovi trave ali živih meja. Živa meja je nujno potrebna za zaščito. Izkazalo se je, da se področja, kjer je živa meja ali grmičevje ali visoka trava oddaljena od centra njive kakih 25m, najbolj idealno bivališče za jerebico.

Ekološka slika Gorenjske /OLZ Kranj/ z ozirom
na nizko divjad.

Če pogledamo relief Gorenjske, se nam odpre svet šele v Radovljiški kotlini, ta se nadaljuje proti Kranju. Sorško polje je že prvi ravninski predel, ki prehaja v Ljubljansko kotlinu. Iz treh strani je ta nižji predel omejen z pogorjem k Kamniške planine, ki prehajajo v Karavanke, Julijske Alpe s svojimi izrastki /Jelovica/. Med te se zajedajo ozke doline, tako Gornje - savska, Bohinjska in Selška. Gornjesavsko in Bohinjsko lahko izenačimo, ker vladajo isti pogoji. Velik del je gorat in znaten del je poseljen ali se vsaj gospodarsko izkorišča.

Toplota se v višjih legah zelo različno zmanjšuje; po legi in krajevnih pogojih, pa tudi po letnih časih ter vremenskih tipih. Dno kotlin in širših gorskih dolin je pozimo zelo mrzlo. Pomladi se dno dolin hitreje segreje, v višjih predelih še leži sneg. Precej toplote se porablja za kopnenje. Tam ostane še dolgo v pomlad hladno.

Snežna odeja je važen činitelj. Deževnica takoj odteče, sneg pa se ohrani tedne in mesece. Za ves osrednji, to je savski /predel je značilno, da snežna odeja ni posebno trajna. Često se prekine, sneg skopni. Ko zapade znova se odeja zopet obnovi. To je zelo pogosto v februarju in marcu. Marec pa je že življensko važen za divjad radi legla.

Bohinjski predel je znan po obilnih padavinah /2500 - 3000 mm/, po dolgotrajni zimi, ki se stopnjuje do -25°C , snežna - odeja od novembra do marca. Enako je Gornjesavska dolina /Jesenička + Podkorenska/. Podnebje je tu ostro. Vpoštev moramo vzeti znatno nadmorsko višino, ki uvršča ta predel med najvišje pri nas. V višjem zgornjem delu je že bližina gornje meje poljskih kultur. Radi vzporedne lege hribovja ima dolina malo sonca; čas sončne osvetljave in ogrevanja je zelo skrajšan. Poletja kažejo le zmerno toploto, saj znaša srednja julijska temperatura v Mojstrani 18°C , v Kranjski gori 17°C . Januarska temperatura v Mojstrani -29°C , v Kranjski gori -4.1°C . Znane so hude zime z dolgotrajnim mrazom in visoke snežne odeje, ki zelo dolgo leži. Selška kakor tudi Poljanska dolina nista dosti na boljem, e sto razliko,

Da ni visokih pogorij, sta pa zelo hriboviti z velikimi strjenimi kompleksi gozda. Kar pa je ravninskega predela so polja, travniki in pašniki. Zopet moramo ločiti prisojno in senčno stran, nadmorska višina je še vedno v povprečju 450 m. Veliko je padavin in zima je dolgotrajna.

Če poznamo idealen biotop za zajca, jerebico in fazana bomo ugotovili, da ni tam dobrih pogojev. Zajec v teh predelih živi, samo skrbna roka lovcev mu lahko zviša stalež in to s pametnim vlaganjem, z zaščito določenih predelov in odstrelom roparic. V l.d., ki se nahajajo v tem predelu se tu in tam najde kakšen boljši del zemljišča, kjer je biotop za spoznanje ugodnejši.

Fazan in jerebica tu ne moreta uspevati, klima je preostra, sneg, ki pogosto leži zelo dolgo. Stalež ni bil nikoli visok, niti srednje dober. Jerebica še bolj pa ~~je~~ fazan rabita veliko truda in razumevanja, ne samo posameznih lovcev v lovski družini, temveč tudi prebivalstva.

Pogoji pa se spremenijo na drugi strani transverzale Skofja Loka-Kranj-Kokra-Senčur. Tu imamo velike komplekse polja in travnikov, prepletene s številnimi gozdovi. Sorško polje samo pa je že preveč racionalno obdelano /stroji, pomanjkanje remiz/, kar ima zopet slabe posledice za nizko divjad. Zgodnja žetev, zgodnja košnja trave, detelje in lucerne, škoduje tej divjadi, zlasti mlademu zarodu, ker sovpada z gnezdenjem. Tu se veliko obdeluje polje s ~~travniki~~ stroji, kosi in obrača seno in to je ravno poguba za naraščaj, ki največ gnezdi v detelji in lucerni. Nujno bi bilo zasaditi remize in drugo podrast.

OKRAJNA LOVSKA ZVEZA K R A N J

Lovska družina Kranjska gora (5.560 ha)

Večina gorato lovišče, najnižja nadmorska višina 700 m, najvišja blizu 2000 m. V sredini lovišča so doline. Vodne razmere so dobre, srednja letna temperatura med 6° in 7° C, padavin okrog 2000 mm. Zima dolga, snežna odeja visoka in leži dolgo. Tla humozno apneničasta, gozdov okrog 50%, od tega pol iglastih in pol mešanih, čisto listnatih malo. Obdelovalne zemlje le kakih 17%, neplodne površine 21 %.

Kranjska gora torej obsega lovišče, ki že po svoji visoki legi nima pogojev za zajca, še manj pa za jerebico in fazana. Tu je stalež zajca glede na veliko površino zelo nizek. Tudi v prejšnjih obdobjih se tu poljski zajec ni zadrževal v večji množini. (dolga snežna odeja, močvirnati predel Save okoli Podkorena, Rateč). V dolini, kjer se zajec zadržuje je malo prostora, po njej poteka struga Save, železnica, cesta, tako da tudi o kakem miru v lovišču se ne more govoriti. Jerebica ali fazan tod nimata pogojev. Njiv in travnikov je malo, v sami gornjesavski dolini senca, moča. Kopraris je precej.

Edino zajec ima v tem lovišču pogoje in sicer slabe.

Lovska družina Dovje (3.320 ha)

Večina gorato lovišče, nadmorska višina od 550m do 1392 m. Tla humozno apnenasta, ponekod ilovnata, mešana s kremencem. Vodne razmere ugodne. Gozdov preko 50 %, prevladujejo iglavci. Obdelovalne površine je samo 750 ha. Prehrambene razmere niso tudi tu posebno ugodne. Srednja letna temperatura je 7° C. Padavin okrog 1800 mm.

Razmere so torej podobne kot v lovski družini Kranjska gora. Lovišče je obdano od obeh strani s Karavankami in Julijci, sama dolina pa je zelo stisnjena med ta pogorja. Zajčji stalež ni posebno visok, za fazana in jerebico ni pogojev, za zajca pa so slabi pogoji.

Jerebice so se pred vojno parkrat pojavile v majhni množini, pa so se zopet odselile.

L.d. Jesenice (5.180 ha)

Velik del lovišča gorat. Nadmorska višina od 520 - 2100 m. Vzhodni in zahodni del lovišča od vnožja Save do državne meje je zelo strm, v glavnem gozdat, Srednja letna temperatura med 7 in 8° C. Padavin okrog 1700 mm. Zima dolga, snežna odeja precej debela. Okrog 60 % gozda, od tega 2/3 iglastega, ostalo mešani gozd. Njiv in travnikov 871 ha. Hrane za nizko divjad torej ni posebno veliko. Rad industrije, smučanja, turizma, lovišče precej vznemirjeno. L.d. Jesenice se po danih pogojih uvršča med tiste družine, ki nimajo pogojev za jerebico in fazana. Polja je zelo malo, kar pa je ravni- ne je stisnjena med Možakljo in Karavanke. Hude zime, dolgo močenje, gosta obljudenost preprečujejo boljše življenjske pogoje.

Fazane so skušali pred vojno naseliti, pa so se vsi odse- lili. Jerebica se je v prav malem številu zadrževala v Hrušici. L. 1939 pa je tudi ta izginila.

Kar je bilo uplenjenih zajcev, so izkazovali dobro telesno kondicijo, kake bolezni ni bilo opaziti. Stalež zajca je bil pred voj- no višji, seveda ne v toliki meri, ker je bil pač njegov življenjski prostor po vojni skrčen na minimum. Zajca precej nadlegujejo ropar- rice.

Od nizke divjadi so pogoji samo za zajca in še za tega slabi.

L.d. Bled (5.000 ha)

Delno gorato in hribovito lovišče, toda že precej nižine. Nadmorska višina od 500 - 1.250, m. Zemlja je nastala iz starejših in mlažših naplavin. Gozda preko 50 %. Obdelovalne površine nekako 2/5. Srednja letna temperatura 8 - 9 °C. Padavin/srednje letne/ 1.735 mm. Hrane dovolj.

Stalež zajcev odgovarja ~~glede na pogoje~~ ~~že~~ lovke dru- žine. V predelu od Želeč do Riho so lepa polja in travniki, manjka le remiz. L.d. je vložila veliko truda v nego fazanov, pravega u- speha ni bilo. Klima je še preostra, predolgo leži sneg in tu je pernata divjad veliko bolj izpostavljena roparicam. Že predvojni poiskusi naseljevanja fazanov niso uspeli. Biotop torej ne odgo- varja fazanu.

Jerebica ima v primeru s fazanom boljše pogoje, pa ven- dar ne zadovoljive. Jerebica je bila preje v večjem številu nast-

njena v tem področju, sedaj pa skušajo z vlaganjem dvigniti stalež. Zadnje pozne zime so v velik meri uničile jerebičji zarod.

Za zajca so v lovišču dobri pogoji, čeprav je precej predelov tudi s slabimi pogoji. Za jerebico so slabi pogoji. Fazana ni pogojev.

L.d. Nomenj-Gorjuše (3.900 ha).

Večina hribovito ozemlje, nadmorska višina nad 600 m. Teren je delno skalovit, večina poraščen z gozdom. Vodne razmere so slabe. Srednja letna temperatura je 7-8 °C. Povprečnih padavin je 2.250 mm na letno. Zemlja humozno apnenasta. Gozdov, večina mešanih preko 60 %. Obdelovalne površine samo kmetih 12 %. Hrane torej ni posebno veliko.

Ze šnačaj loviščarom pove, da tu za fazana in jerebico ni nikakih pogojev. 600 m najnižje nadmorske višine jasno označuje, da t. z. gojenjem nizke divjadi ne bo uspehov. Glede na površino lovske družine in glede na primerjavo površine polja in travnikov nam priča, da ima zajec tu le slabe pogoje.

L.d. Bohinjska Bistrica (2.600 ha)

Lovišče precej hribovito, srednjegorsko. Nadmorska višina med 520 in 1000 m. Zemlja plitva. Srednja letna temperatura 7 - 8 °C. Padavin preko 2.500 mm letno. Zime dolge z visokim snegom. Gozdov okrog 28 %, so iglasti, listnati in mešani. Njiv samo 110 ha, dočim je travnikov okrog 1300 ha. Hrane torej ni posebno mnog. Lovišče je vznemirjeno vsled paše živine in turizma.

Bolga zima, veliko padavin, visoka nadmorska višina, zelo malo njiva nam ne obetajo posebno dobrih pogojev za nizko divjad. Za jerebico in fazana sploh ni pogojev, zajec pa ima slabe pogoje.

L.d. Stara fužina /2.800 ha/

Delno hribovito in nižinsko lovišče. Nadmorska višina od 525 do 1536 m. Zemlja plitva, humozna. Srednja letna temperatura 7 °C. Padavin 2750 mm. Obdelovalne površine okrog 800 ha. Ostalo so gozdovi, pašniki, tratišča in naselja.

So gornjih pogojih lahko sklepamo, da za fazana in jerebico ni pogojev v tem lovišču. Zajec v pravem pomenu besede životari. Stalež se v zadnjem času nekoliko izboljšuje. Za zajca so slabi pogoji.

L.d. Stol - Žirovnica (4.200 ha)

Lovišče delno nižinsko, hribovito in gorato. Nadmorska višina 470 do 1860 m. Zemlja humozno ^{in ilovnata} apnenasta. Padavin 1.700 mm letno. Srednja letna temperatura med 8 in 9° C. Gozdov nekaj manj kot 50 %, prevladujejo mešani gozdovi. Obdelovalne površine okrog 20 % od tega so večina travniki.

Družina ima boljše pogoje kot l.d. Jesenice. Tu se gornješavska dolina odpre že v ravninski predel, ki pa je gosto obljuden. Velika ovira za nizko divjad je tu pogosto požiganje trave v pomladanskih dneh, ki kvarno vpliva na zajčji zarod. Lovišče je precej vznemirjeno zaradi industrije in komunikacij.

Med vojno je bila stalež zajva nekoliko višji. Fazan se tu ni nikoli zadrževal dalj časa, ker za njega ni pogojev. Jerebica ima med Lescami, Zapužami in Radovljico nekaj pogojev in sicer slabe. Za zajca pa lahko trdimo, da ima dobre pogoje.

L.d. Begunjščica (4.938 ha)

Lovišče je delno nižinsko, delno hribovito in v enem delu tudi gorato. Nadmorska višina od 400 - 1636 m. Teren v nižini večinoma raven, deloma gričevnat, v sredogorju strm. Tla so delno ilovnata, delno precej ^{ne} prodanta. Kot podlaga starejše in mlajše naplavine ter nanosi iz hribov. Sredogorje ima južno ekspozicijo. Vode dovolj. Srednja letna temperatura 9° C. Padavin okrog 1.600 mm na leto. Zime še precej ostre in dolge. Gozdov okrog 50 %, prevladujejo mešani gozdovi. Obdelovalne zemlje okrog 1200 ha.

Za fazana tu ni pogojev. Poskusi z vlaganjem so se izjalovili. Tu in tam zaide fazan iz nižjih predelov, pa ne ostane. Delno ilovnat teren fazanu ne odgovarja. Prav tako mu ne prija predolgo ležeča sne na odeja, previsoka nadmorska višina itd. Pogosta je slana in toča, ki mlademu zarodu močno škoduje.

Jerebice so se v manjšem številu vedno zadrževale v predelu od Radovljice do Otoč. V poznejšem času so ~~le~~ izginile, sedaj se jih baje zadržujejo le majhno število/.

Zajec kar dobro uspeva, kljub ne najboljšim vremenskim prilikam. Stalež je sedaj že skoro enako velik kot je bil pred vojno.

Fazan v lovišču nima pogojev, za jerebico so le v majhnem predelu (11% celotne površine) slabi pogoji. Zajec ima dobre pogoje.

L.d. K o v o r j e (2.700 ha)

Nekaj nižine, gričevja in gorovja. Nadmorska višina 378-1.634 m. V nižini polja z globokimi odtočnimi jarki, ki so obrasli z grmovjem. Zemlja je večinoma ilovnata (rjava karbonatna tla in humozno apnenčasta). V višjih predelih prevladuje gozd, ki je v glavnem iglast, le delno mešan in listnat. Srednja letna temperatura 9,°C. Padavin okrog 1.500 mm na leto. Obdelanih površin 690 ha.

Nižinski predel s polji obsega 1/5 lovišča kar je za per-nato nizko divjad malo. Prav tako ni večjih poljskih strjenih kompleksov. Med polji je precej gozdov s smreko in bukvijo. Za zajca so v lovišču dobri pogoji, fazan in jerebica bi s prav skrbno nego in veliko truda samo životarila, torej imata slabe pogoje. Fazan se drži ob meji z lovsko družino Udenborštom. Jerebica pa ima poleg tu še nekaj pogojev vzhodno od Ljubljane.

L.d. T r ž i č (2.450 ha).

Lovišče precej hribovito in celo gorato. Nadmorska višina od 500 do 1834 m. Zemlja delno humozno apnenčasta, delno rjava karbonatna tla. Srednja letna temperatura 8-9°C. Padavin okrog 1.600 mm. 50 % gozda večina mešanega, kultivirane zemlje okrog 460 ha. Hrane za nizko divjad torej ni posebno veliko.

V tej lovski družini se od nizke divjadi zadržuje le zajec, tu in tam se priklati iz sosednjih družin kak fazan, pa se zaradi slabih pogojev kmalu odseli. Kvaliteta odstreljenih zajcev je razmeroma dobra, kakih bolezní niso opazovali. Družina je 1952 vložila zajce. Zajec ima slabe pogoje v tej družini, dočim za jerebico in fazana ni pogojev.

L.d. U d i n b o r š t (4.600 ha)

Delno nižinsko in delno gričevnato lovišče. Nadmorska višina 429 do 553 m. Zemlja peščena in ilovnata na starejših in mlajših naplavinah. Srednja letna temperatura 9° C. Letnih padavin okrog 1.500 mm. Vodne razmere so ugodne ker je v lovišču več potokov in majhnih izvirkov. Gozdov okrog 1.800 ha, kultiviranega področja okrog 1.400 ha. Hrane dovolj.

Udinborški gozd deli družino na dva predela in šele na robu tega prostranega gozda je ravninski predel z njivami in nekaj

travnikov. Tu so dobri pogoji za zajca, toda slabi za jerebico in fazana. Staležna fazana bi se lahko s pametno nego precej dvignil.

L.d. S t o r ž i š č e (4.700 ha).

Nižinsko in hribovito lovišče. Povprečna nadmorska višina okrog 600 m. Zemlja je ilovnata in peščena ter leži na starejših in mlajših naplavinah. Lovišče je prepleteno s potoki in studenci. Gozda je 75 %, prevladujejo iglavci. Obdelane površine je kakih 22 %. Srednja letna temperatura 8 - 9°C. Padavin 1.600 - 1.800 mm na leto. Hrane še kar dovolj.

Pogoji za zajca so v enem delu lovišča (Suha) in ob Kokri celo prav dobri. Fazan se zadržuje v lovišču, jerebic je manj kot pred vojno, vendar se stanje izboljšuje. Velika ovira v lovišču je nemir (vojska), veliko roparic. Fazan se pravnika v smeri Šenčur, kjer so boljši pogoji zlasti na jesen.

Na splošno ima zajec v lovišču dobre pogoje, prav tako imata na manjšem predelu tudi fazan in jerebica dobre pogoje.

L.d. Š e n č u r (2.900 ha).

Lovišče je v glavnem nižinsko. Nadmorska višina okrog 380 m. Bolj peščena humozna zemlja leži na starejših in mlajših naplavinah. Vodne razmere so ugodne. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin okrog 1.500 mm. 37 % gozda, prevladujejo iglasti gozdovi. Njiv več kot 50 %. Hrane dovolj.

Od Kokre proti ljubljanski kotlini se prično za per-nato nizko divjad boljši pogoji. Kompleksne površine polja nudijo nizki divjadi dobro zaklonišče in dovolj hrane. Zajec in jerebica imata v lovišču, prav dobre pogoje, dočim ima fazan dobre pogoje.

L.d. B e s n i c a (4.900 ha).

20 % je ravnine ostalo gričevje in hribovje. Nadmorska višina 360 - 1.000 m. Zemlja delno peščeno ilovnata, delno humozno apnenčasta tla, delno nanosi s hribov. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.700 mm na leto. Okrog 60 % gozda. Obdelovalne površine okrog 25 %. Hrane v nižini za nizko divjad dovolj. Vodne razmere zadovoljive.

V nižinskem delu besniškega lovišča se že opazi vpliv Sorškega polja zlasti v pogledu jerebic. Fazan se sem še vedno ni

premaknil. Do sedanji stalež je tako nizek, da ga ne moremo upoštevati kot zadovoljivega. Stalež zajca se je po vojni do sedaj kar precej dvignil.

Zajec ima v lovišču dobre pogoje, prav tako jerebica, ki pa ima na majhnem predelu celo prav dobre pogoje. Fazan bi mogoče prav ob skrbni negi uspeval, toda pogoji zanj so slabi.

L.d. K r o p a (2.800 ha).

Zelo malo nižine, večina hribovje. Nadmorska višina od 380 - 1.300 m. Delno valovit, večina pa zelo strm teren. Tla ilovnata in humozno apneničasta. Podlaga škrljavec ali pa apnenec. Srednja letna temperatura 9°C , padavin 1.900 mm. na leto. Gozdov 60 %, prevladujejo iglavci. Obdelane površine približno 26 % in še od tega večina travniki. Hrane za nizko divjad ni posebno veliko.

Stalež zajca bi se dal z vlaganjem povečati. Jerebica se je pred vojno zadrževala v predelu od Spodnje do 4gornje Dobrave, Zalošah toda samo po par primerkov. Sedaj jerebic in fazanov ni.

Dasi je stalež zajca nizek, vendar ima v lovišču še kar dobre pogoje. Za fazana in jerebico (kljub predvojnemu maloštevilnim primerkom) ni pogojev.

L.d. J e l o v i c a (4.900 ha)

Teren hribovit, valovit, srednje in tudi zelo strm. Pretežno severno vzhodna lega. Tla so prodnata, peščeno ilovnata ali humozno apnenasta. Marsikje nanosi s hribov. Nadmorska višina 480 - 1.100 m. Povprečna letna temperatura $8,9^{\circ}\text{C}$. Padavin 1.900-2.000 mm. Gozdov preko 60 %, obdelovalne površine okrog 18%. Hrana srednje dobra, ne posebno obilna. Miru v lovišču ni zaradi turizma, taborenja ob Savi in vežb JLA.

Fazane so dvakrat vložili, a efekta ni bilo. Na desnem bregu Save so se zadrževale jerebice, sicer v manjšem številu, pa so zginile. Stalež zajcev je glede na majhno površino polja in travnikov kar zadovoljiv. Vlagali so večkrat in se je zato pokazal številčni napredek. Vloženi zajci so bili markirani in so jih nekaj odstrelili.

Zajec ima v lovišču dobre pogoje, za fazana in jerebico pa ni pogojev.

L.d. Z a l i l o g (5.500 ha)

teren hribovit. Nadmorska višina od 530m - 1.100 m. Tla ilovnata in humozno apneničasta. Temperatura /srednja letna/ 8 - 9°C. Padavin okrog 2.000mm letno. Gozdov okrog 45 %, prevladujejo iglasti gozdovi. Obdelanih površin kakih 18%. Pašnikov 1.600 ha

Fazan in jerebica nimata pogojev. Zajec ima sicer na ~~na~~ majhni površini dobre pogoje, v ostalem pa slabe.

L.d. Ž e l e z n i k i (5.080 ha).

Teren tudi zelo hribovit. Nadmorska višina 455m - 1.300 m. Tla humozno apneničasta. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.900 - 2.000 mm na leto. Gozdov okrog 50 %, obdelovalne površine okrog 17 %.

Stalež zajca odgovarja predvojnemu in sicer v hribovitem predelu, dočim je v dolini padel. V predeli okoli Dražgoš, kjer je sončna lega, se zadržujejo v gozdu, po hrano hočijo na polje. Kljub majhni površini obdelane zemlje je stalež zajca zadovoljiv. Lahko rečemo, da ima dobre pogoje. Fazan in jerebica nimata pogojev.

L.d. S e l c a (5.268 ha).

Hribovito lovišče. Nadmorska višina 350 - 950 m. Temperatura /srednje letna/ 9°C. Padavin 1.900 mm na leto. Zemlja humozno apneničasta. Gozdov skoro 70 %. Prevladujejo mešani gozdovi. Obdelovalne površine - komaj kakih 13 %.

Poizkusi naselitve fazana se niso obnesli ker se je stalno odselil na Sorško polje. Dolinski predel je bil pred vojno stalno bivališče zelo najhnega stevila jerebic, ki pa so se tudi odselili na Sorško polje. Pogoji bi bili v zelo omejenem obsegu, v kolikor bi bilo Sorško polje prenaseljeno z jerebicami. Zajec se kljub majhni površini obdelane zemlje kar dobro drži. Večan je bolj na robove gozdov. V teh predelih, kakor tudi v sosednjih lovskih družinah so jih včasih požlahtnjevali s češkimi zajci, kateri so baje odpornejši od naših.

Zajec ima približno v 20 % lovišča dobre pogoje, drugače pa slabe. Jerebica ima v zelo malem predelu slabe pogoje. Fazan bi mogoče s prav skrbno nego imel pogoje, toda slabe.

L.d. K r i ž n a g o r a (2.100 ha).

Hribovit teren, nadmorska višina od 399 - 853 m. Vode ima lovišče dovolj. Tla so humozno apneničasta, delno ilovnata. Srednja letna temperatura je 9°C. Padavin 1.800 - 1.900 mm, letno. Gozdov je okrog 50%. Prevladujejo mešani gozdovi. Obdelovalne površine je kakih 22%. Prehrabne razmere niso posebne ugodne. Pretežni del nižinskega lovišča je zaradi vojaškega vežbališča precej vznemirjen in tudi zaradi bližine mesta Skofja Loka.

V nižinskem predelu, ki ga je približno 1/3 so pogoji za jerebico in delno tudi za fazana. Ta predel je zelo homogen, manjka remiz, je pa vmes nekaj malih gozdičkov s hrastom in bujno podrastjo, kar omogoča obstoj nizke divjadi. Tudi zajec se rad zadržuje v tem predelu. V predelu okoli Crngroba, Pevna, Moškrina, Kamnitnika so tereni sicer majhni, kjer bi se dalo zadovoljivo zvišati stalez s pametnim naseljevanjem. Kopraris je v tem lovišču na žalost veliko.

Na splošno ima zajec dobre pogoje. Isto velja za fazana in jerebico.

L.d. S o v o d e n j (3.650 ha).

Hribovit teren, nadmorska višina od 500 - 1.020 m. Tla humozno apneničasta in degradirana rjavica. Srednja letna temperatura 7-8 °C. Padavin okrog 2.000 mm na leto. Snežne padavine zelo močne. Gozdov približno 62%, večina so mešani. Obdelane površine le kakih 11%. Prehrabne razmere slabe.

Fazan in jerebica tu nimata pogojev. Celo zajec ima samo slabe pogoje.

L.d. Ž i r i (4.300 ha)

Teren je hribovit, obdan z nešteti grapami in grebeni. Nadmorska višina od 450 m - 1.100 m. Srednja letna temperatura 8 - 9°C. Padavin okrog 2.000 mm na leto. Zemlja delno humozno apneničasta, delno rjava kraška tla. Gozdov okrog 50%, prevladujejo iglavci. Obdelovalne površine okrog 22%. Lovišče je precej vznemirjeno.

Samo zajec ima v tej lovski družini borne življenske

pogoje. Stalež zajca je bil pred vojno večji. Po vojni pa so ga zlasti zdecimirale roparice.

Fazan in jerebica nimata pogojev. Zajec pa ima slabe pogoje, čeprav ima nekaj malega (okrog Žiri) terena, kjer bi lahko rekli, da so dobri pogoji.

L.d. Gorenja vas (5.500 ha).

Hribovit teren, nadmorska višina 400 - 1.200 m. Tla humozno apneničasta, jugozahodni del rjava kraška ilovnata zemlja. Ponekod tla precej peščena. Srednja letna temperatura 8 - 9° C. Padavin 1.800 mm na leto. Gozdov okrog 60 %, prevladujejo mešani. Obdelovalne površine samo 12 %. Precej pašnikov. Hrane ni posebno veliko. Roparice precej številne.

L.d. ima delne pogoje za jerebice v predelih okoli Lučne in v predelih okoli Trate in Denje vasi. Več pogojev je za zajca in ima v lovišču ^{delno} dobre pogoje, dočim ima jerebica slabe pogoje. Poskusiti bi bilo dobro s fazanom, ki pa bi tudi imel v okolici Gorenje vasi bolj slabe pogoje, drugje v lovišču pa nima pogoje.

L.d. Poljane (6.700 ha)

Teren je hribovit in gorat. Nižine malo. Nadmorska višina 500 - 1.500 m. Tla humozno apneničasta. Srednja letna temperatura 8-9° C. Padavin okrog 1.800 mm na leto. Prevladujejo mešani gozdovi in jih je več kot 50 % od celotne površine lovišča. Obdelane površine je 24 %.

Pogoji za nizko divjad so omejeni na ozki nižinski svet Poljanske doline, tu je del polja in travnikov, kjer se zadržuje zajec in v manjši meri tudi jerebica. Pred vojno je bilo jerebic precej več. Po vojni je razsajala med zajci bolezen, ki jih je zdecimiral. Dobili so več poginulih. Družina je vlagala tako zajce kot jerebice. Fazan bi lahko okrog Poljan imel dobre pogoje, samo poskusiti je treba in mu nuditi vso nego. Zajec ima v lovišču ^{delno} dobre pogoje, dočim ima jerebica v glavnem slabe pogoje.

L.d. Škofja Loka (6.800 ha)

Večina hribovit teren, nekaj nižinskega sveta. Nadmorska višina od 350 - 1.025 m. Zemlja delno humozno apneničasta delno starejše in mlajše naplavine. Ponekod nanosi s hribov. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.700 - 1.800 mm na leto. Največ mešanih gozdov, vsega skupaj 64 %. Obdelovalne površine 20 %.

Biotop jerebice in fazana so njive in travniki od Škofje Loke proti medvodam pri Kranju. Ker je tu obdelava intenzivna nastajajo sledeči problemi: izvalitev jajc sovpada s kosnjo trave, lucerne in detelje. V nižinskem predelu imajo zajec, fazan in jerebica dobre pogoje.

L.d. Šorško polje (4.040 ha)

Je nižinsko področje s povprečno nadmorsko višino 350 m. Tla so humozna napropustni podlagi. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.600 - 1.700 mm na leto. Gozda je 26 %, prevladujejo listavci, obdelovalne površine 64 %. Hrane dovolj. Lovišče ni posebno mirno.

Lovišče nudi ugodne pogoje nizki divjadi. V nekaterih predelih manjka naravnih remiz. Zato bi bilo zelo priporočljivo umetno zasaditi remize s čimer bi se stalež precej dvignil. Jerebičji stalež je bil včasih precej večji, kajti v zadnjih letih so ga uničili pomladanski sneg in pozni mrazi.

Zajec in jerebica imata prav dobre pogoje v lovišču. Fazan pa ima delno dobre, delno prav dobre pogoje.

EKOLOŠKA SLIKA LJUBLJANSKE LOVSKE OKRAJNE ZVEZE

GLEDE NA NIZKO DIVJAD

Vzdolž Save se razprostira obsežna ljubljanska kotlina, ki sega na severu še pod visoke alpe, na jugu pa pod kraške planote. Njen najjužnejši del je ljubljansko barje. Ljubljanska kotlina nasuta z alpskim apniškim prodom, je pretežno sušna ravan z izjemo barja, zelo pripravna za poljedelstvo. Zasajena je zlasti z krompirjem, fižolom, ržjo, ječmenom in pšenico.

Kamniška ravan je del ljubljanske kotline, se širi podolgem na obeh straneh Kamniške bistrice, od podnožja Kamniških planin do Save, kjer stoji v zvezi z ljubljanskim poljem; z kranjsko ravnino je v zvezi z ne preširokim pasom med Mengošem in Križem. Kamniška ravan je pokrita s prodnim nanosom zadnje ledene dobe, je zelo dobro obdelana, le v vzhodnem pasu, kjer se širajo na vznožju gričevja nekoliko višje terase je pokrita deloma z gozdom. Južno od Šmarne gore se pričinja ljubljansko polje, t.j. prodna ravan, ki je enako dobro obdelana. Onstran nizke pregraje, ki jo tvorijo relativno 60-150 m visoki griči Golovec, Grad, Šišenski hrib z Rožnikom, leži široko ljubljansko barje, ki obsega 180 km². Njegova površina leži povprečno 290 m nad morjem in je skoraj popolnoma vodoravna. Ljubljanica je vanj vdolbla le plitvo strugo. Značilno je, da znaša njen padec od Vrhnike do Ljubljane t.j. 22 km le 0,4 m, zato je razumljivo, da so tu poplave ob vsakem večjem deževju. Številna osuševalna dela na barju so pretežni del osušila, če izvzamemo najnižje ležeče predele, ki jih ni mogoče popolnoma očuvati pred poplavami. Površino ravnine tvori sedaj plast črne prsti /barjanska črnina/ pomešane z nagnitimi šotnimi ostanki, ki je približno 1m debela in ni posebno rodovitna. Barje je primerno predvsem za kulturo trave, večji del prekrivajo travniki ter pašniki, njive so omejene le na obrobje in so maloštevilne. Tam prevladuje normalna rjava prst s hribovito okolico. Ljubljanska kotlina nima posebno toplega podnebja, čez poletje je obilo oblačnih in deževnih dni, zima je razmeroma zelo mrzla. Vsled vlažnih tal nastopa v južnem delu pogosto megla, zlasti jeseni in pozimi. Ljubljansko podnebje se odlikuje po veliki vremenski spremenljivosti, po pogostnih in obilnih padavinah, ki jih imamo skoraj enakomerno ob vseh letnih časih.

V širokem pasu začenja zapadno in južno od ljubljanskega polja

OKRAJNA LOVSKA ZVEZA L J U B L J A N A

L.d. Stahovica (2.570 ha)

Obsega večinoma hribovit svet od 457 - 1.435 m. Letno povprečje padavin 1.900 mm, srednja letna temperatura 8°C. Sneg leži na osojnih pobočjih dolgo. Zemlja humozno apnenčasta, plitva. Tla propustna. Gozdov 70%. Prevladujejo iglavci in mešani gozdovi. Obdelane zemlje 18%. Roparic ni mnogo. Del lovišča vznemirjen zaradi turizma. Od

Od nizke divjadi pride zaš to lovišče v poštev samo zajec. Njegov stalež je nizek in tuči ni pričakovati, da bi se kaj posebno dvignil.

Zajec ima le kakih 14% lovišča dobre pogoje, povsod drugod slabe. V prav visokih predelih celo nima pogojev. Za fazana in jerebico ni pogojev.

L.d. Tuhinjska Srednja vas (2.520 ha)

Dolina srednje Nevljice s hribovjem na obeh straneh. Nadmorska višina je od 400 - 1.100 m. Zemlja večina humozna, propustna. Srednja letna temperatura 8°C. Padavin 1.600 mm na leto. Gozda 52%, prevladujejo mešani gozdovi. Obdelanih površin 26%.

Stalež nizke divjadi majhen. Fazan in jerebica nimata posebnih izgledov.

Zajec ima v lovišču kakih 14% področja z dobrimi pogoji. Povsod drugje so zanj slabi pogoji. Fazan ima kakih 10% terena s slabimi pogoji, v ostalem lovišču zanj ni pogojev. Jerebica ima komaj na 6% površine slabe pogoje. Drugje zanj ni pogojev. Pogoji za jerebico in fazana so izključno v dolini.

L.d. Tuhini (3.450 ha)

Obsega gornji del Tuhinjske doline, gornje tuhinjske stopnjavine in hribovje na obeh straneh doline. Nadmorska višina od 490 - 1.448 m. Tla delno ilovnata, delno humozna, nekoliko peščena. Srednja letna temperatura 8°C. Padavin okrog 1.600 mm na leto. Gozda je 57%, obdelane površine kakih 25%. Hrane ni dovolj.

„Zajšji stalež ni posebno visok. Področje ni preveč primerno za uspešno naselitev jerebic in fazanov. Zanje je že previsoka nadmorska višina, premalo je polj, premalo sonca, jeseni in pomladi večji prelet roparic; zaradi prometa ni miru v dolini.

Zajec ima v 15% lovišča dobre pogoje. Povsod drugje le slabe. Fazan bi imel le kakih 12% terena s slabimi pogoji, jerebica pa komaj 5%. Velika večina lovišča torej za fazana in jerebico nima pogojev.

L.d. Motnik (4.020 ha)

Večina hribovit teren, ki obdaja Motniško dolino. Nadmorska višina 521 - 1.446 m. Hribovitih predelov je 65%. Zemlja je humozna, ponekod ilovnata, toda plitva. Podlaga največ apnenčeva, kakih 30% je škrljavec. Srednja letna temperatura 8 - 9°C. Padavin okrog 1.600 mm. na leto. Gozda je 62%, prevladujejo iglasti gozdovi. Obdelanih površin je 24%.

„Zaradi visoke lege, zaradi majhne površine polj in travnikov, dolgotrajne snežne odeje, gorate konfiguracije, lovišče ni primerno za jerebico in fazana. Tudi zajec nima posebno dobrih pogojev. Le v 8% lovišča ima dobre pogoje, povsod drugje slabe.

L.d. Blagovica (3.430 ha)

„Lovišče obsega ozko dolino Črnega grabna in hribovje na obeh straneh. Večina hribovit teren. Nadmorska višina 450 - 900 m. Zemlja humozno apnenčasta, ponekod ilovnata. Tla v nižini niso posebno propustna, zato ponekod zamočvirjeno. Srednja letna temperatura je 9°C. Padavin 1.400 mm na leto. Vodne razmere ugodne. Gozda je 60%. Prevladujejo iglasti in mešani gozdovi. Obdelanih površin je 28%. Nekaj polja je v hribovitem predelu. Roparic mnogo. V dolini zaradi naraščajočega prometa ni miru.

Zajca je bilo pred vojno več. Včasih so baje bile tudi jerebice, toda sedaj jih ni več. Fazani se priklatijo od drugod in se zadržujejo v dolini. Za zatiranje lisic bi se zajšji stalež lahko dvignil. Zajec ima le v dolini nekaj dobrih pogojev, drugače v lovišču slabe (90%). Fazan ima le v dolini do Blagovice slabe pogoje (9%). Drugje nima pogojev. Jerebica v lovišču nima pogojev.

L.d. Lukovica (3.540 ha)

Lovišče obsega spodnj^o del Črnega grabna (Dolina Radomlje) in pribovje na obeh straneh. Nadmorska višina 313 - 706 m. Veliko hribovitega terena, nekaj nižine proti Domžalam. Dolina se proti Lukovici oži, naprej od tod je zelo ozka. Tla humozno apnenčasta, ponekod ilovnata. V dolini nekaj močvirja. Vodne razmere zadovoljive. Gozda okrog 50%, prevladuje mešani gozd. Njiv kakih 36%. Hrane ni posebno veliko. Roparis srednje. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.400 mm na leto.

Stalež nizke divjadi je z ozirom na ne posebno dobre pogoje še kar zadovoljiv. Fazani so bili naseljeni že pred 60 leti. Vojna jih je uničila. Po vojni so bili parkrat vloženi. Jerebice je bilo včasih več. Za padeo staleža krivijo umetna gnojila.

Zajec ima v zapadnem delu lovišča nekaj dobrih pogojev, dalje jih ima v dolini Črnega grabnaⁱⁿ v hribovju okoli Zlatega polja (45%). Povsod drugje ima le slabe pogoje. Fazan ima v nižinskem predelu kakih 26% terena z dobrimi pogoji. V ozki dolini proti Krašnji le par procentov slabih pogojev. Povsod drugje fazan nima pogojev. Jerebica le v nižini do Lukovice nekaj dobrih pogojev. (15%). 85% lovišča ni primerno za jerebico.

L.d. Moravče (4.920 ha)

Hribovit razgiban teren z nadmorsko višino do 870 m. V sredini ~~hribov~~ obdaja hribovje moravško kotlinu. Ta predel ima nadmorsko višino od 326 - 380 m. Tla so v nižjih predelih glinasta in pečena, toda precej rodovitna. V višjih legah so tla ponekod kraška, kamenita in neugodna. Le nekaj predelov je humozno apnenčastih. Moravska kotlina je precej ravna, preko katere teče Drtiščica. Najnižji predel vlažen. Srednja letna temperatura je 8 - 9°C, padavin okrog 1.400 mm na leto. Gozda 48%, prevladujejo mešani gozdovi. Obdelovalne površine je kakih 37%.

Stalež nizke divjadi kar zadovoljiv. Zajec ima v več kot polovica lovišča dobre pogoje, drugod slabe. Fazan ima samo v kotlini nekaj dobrih (20%) in vzhodno od teh nekaj slabih pogojev. (14%). V ostalem lovišču ni pogojev za fazana. Jerebica ima dobrih pogojev 12%, slabih 8%. Drugje zanjo ni pogojev.

L.d. Domžale (4.940 ha)

Lovišče obsega več kot polovica ravnine, ostalo gričevje. Nadmorska višina ravninskega dela med 305 in 360 m, gričevnati predeli do 500 m. Klima ni preostra, srednja letna temperatura okrog 9°C. Padavin 1.400 mm na leto. Snega malo in navadno ne leži dolgo. Tla v nekaterih delih slabo propustna. Zemlja humozna, ponekod ilovnata. Okrog 100 ha je močvirja. Vodne razmere ugodne. Vegetacija bujna, gozdov 27%, prevladujejo mešani in iglasti gozdovi. Obdelanih površin je 46%. Mešane kulture, zato hrane dovolj. Mir zadovoljiv, roparic malo.

Stalež zajca in fazana ugođen. Jerebičji stalež nekoliko slabši. Število zajcev je v zadnjem času zaradi slabih vremenskih razmer nekoliko nazadovalo.

Zajec ima v lovišču 10% prav dobrih pogojev, 50% dobrih in 60% /hriboviti gozdnati predeli/ slabih pogojev. V nižinskem delu ima fazan 40% prav dobrih in 10% slabih pogojev. V polovici lovišča ni pogojev za fazana. Jerebica ima v 34% lovišča dobre pogoje. Povsod drugje zanjo ni pogojev.

L.d. Kamnik (4.320 ha)

Ravninskega dela kakih 28%, ostalo gričevje in hribovje. Nadmorska višina ravninskega dela južno od Kamnika 340-370 m, došim severno od Kamnika 380 - 428 m. Hribovje sega do 843 m. Vodne razmere ugodne. Letno povprečje padavin okrog 1.400 - 1.500 mm. Srednja letna temperatura je med 8 in 9°C. Snega ni dosti in leži dolgo. Zemlja rjava na propustni podlagi. Vegetacija je bogata, hrane in skrivališč dovolj. Gozda 48%. V glavnem iglasti in mešani gozdovi. Obdelanih površin 37%.

Zajcev in jerebic pred vojno občutno več kakor danes. Stalež fazana je bil sličen sedanjemu. Zajci se najraje zadržujejo na Podgorskem polju in okrog Tunjic, Jerebica na Podgorskem polju, fazan pa za Bistrico in pri Kriških bazarjih. Stalež nizke divjadi bi se lahko še precej dvignil. Lovišče ima za zajca zadovoljive terene.

Zajec ima v lovišču 18% prav dobrih pogojev, 50% dobrih in 32% slabih. Fazan ima v lovišču 10% prav dobrih in 20% dobrih pogojev. Drugje zanj ni pogojev. Jerebica ima južno od Kamnika

kakih 8% prav dobrih pogojev in vsega skupaj 16% dobrih pogojev. V ostalem lovišču zanjo ni pogojev.

L.d. K o m e n d a (2.400 ha)

Severni del lovišča je gričevnat, južni pa nižinski. Nižine je približno polovico lovišča. Nadmorska višina nižinskega dela od 330 - 360 m. Gričevje se dviga do 500 m. Letno povprečje padavin 1.400 - 1.500 mm. Srednja letna temperatura je okrog 9°C. Sneg ne leži dolgo. Rahla rjava zemlja ima propustno podlago. V dolinah med gričevjem nepropustni ilovnati rečni nanos. Vegetacijske razmere ugodne. Gozdov preko 50%, obdelanih površin 44%. Dovolj skrivališč in hrane. Poljske kulture primerne za nizko divjad. Kopravic ni posebno veliko. Lovišče razmeroma mirno.

Stanje nizke divjadi ugodno. Število že podobno kot pa pred vojno. Matični fond zajca, fazana in jerebice bi se lahko občutno dvignil.

Zajec ima v 40% lovišča prav dobre pogoje. V jugovzhodnem nižinskem predelu je celo manjše področje, ki ima pogoje blizu idealnega biotopa. Dobrih pogojev v lovišču je 42%, slabih pa komaj 18%. Fazan ima v 28% lovišča prav dobre pogoje, v 32% dobre pogoje; ostali del lovišča za fazana nima pogojev. Jerebica ima v 18% lovišča prav dobre pogoje, ki se ponekod že približujejo pogojem idealnega biotopa. Dobrih pogojev je 17%. Drugje ni pogojev za jerebico.

L.d. V o d i c e (2.660 ha)

Polovico je ravninskega rahlo valovitega terena, druga polovica je gričevnata oziroma hribovita. Nadmorska višina ravninskega dela je 322 do 350 m. Gričevje oziroma hribovje se dviga do 600 m. Gozdov je 47%, v glavnem so mešani gozdovi. Obdelanih površin je 46%. Zemlja peščena, propustna, ponekod ilovnata. Travniki mestoma vlažni. Letno povprečje padavin med 1.400 in 1.500 mm. Srednja letna temperatura 9°C. Skrivališč in hrane dovolj. Lovišče mirno.

Stalež nizke divjadi ugoden. Zajec ima 45% prav dobrih, 30% dobrih in 25% slabih pogojev. Področje s prav dobrimi pogoji se razprostira večina v sredini lovišča. Fazan ima 48% terena z dobrimi pogoji. V ostalem predelu zanj ni pogojev. Jerebica ima 10% terena s prav dobrimi pogoji, 7% z dobrimi in 16% s slabimi pogoji. Ostal teren zanj ni primeren. Tereni s prav dobrimi in dobrimi pogoji se razprostirajo v srednjem in severnem delu lovišča.

L.d. Mengeš (2.800 ha)

Ves srednji in vzhodni del lovišča pripada ravnemu Mengeškemu polju. Edino v zapadnem delu lovišča je kakih 30% gričevja. Nadmorska višina ravninskega dela od 317 - 330 m. Gričevnati del ne preseže 600 m. Gričevje je poraslo z iglastimi, listnatimi in mešani^{mi} gozdovi. Vseh gozdov je približno 38%. 50% je obdelanih površin. Mengeško polje ima lahko rjavo peščeno zemljo s propustno podlago. Edino ob Pšati glinaste naplavine in v gričevnatem predelu ilovnata področja. Grmičevja na polju malo. Glavna voda je Pšata, drugače v ravninskem delu malo vode. Letno povprečje padavin 1.400 mm. Srednja letna temperatura je okrog 9°C. Sneg ne leži dolgo. Hrane dovolj. Glavne kulture žito in krompir. Roparic malo. Lovišče je mirno.

Stalež nizke divjadi zelo ugoden, zlasti stalež zajca in jerebice. Z ustvarjanjem remiz na polju bi se stajž fazana in jerebic lahko občutno dvignil.

Zajec ima v 65% lovišča prav dobre pogoje, ki so večinoma že blizu odličnim pogojem. V 32% lovišča ima dobre pogoje. Fazan ima v 60% lovišča prav dobre pogoje, v kakih 3% dobre pogoje. V ostalem delu nima pogojev. Jerebica ima 60% terena s prav dobrimi pogoji, ki se tudi približujejo že odličnim pogojem. V 5% lovišča ima dobre pogoje. V ostalih predelih zanj ni pogojev.

L.d. Pšata (4.500 ha)

Obsega 3/4 nižinskega terena in 1/4 gričevja. Gričevnati predeli so v vzhodnem delu lovišča, nekaj v jugozahodnem. Nadmorska višina nižinskega predela od 280 - 300 m. Gričevje se dviga do 450 m. Severni del lovišča pripada še rodovitnemu Mengeškemu polju, južni del zavzema nekoč precej zamočvirjeno alu-

vialnoravan ob dolenji Pšati. Teren nudi veliko zaklonišč za nizko divjad. Zemlja v zapadnem delu precej ilovnata, ponekod slabo propustna, dočim je v severnem in v vzhodnem delu humozna na propustni podlagi. Ravninski del je naplavina Save in Kamniške Bistrice. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.300 - 1.400 mm na leto. Vodne razmere zelo ugodne. Gozdov ima kakih 40%. Prevladujejo mešani gozdovi. Obdelanih površin je 48%, od tega je večina travnikov. Nekaj predelov še v edno v nevarnosti poplav, toda z regulacijo Pšate pred leti, se je to občutnoboljšalo. Hrane dovolj in je raznovrstna. Roparic malo. Lovišče relativno mirno.

Stalež nizke divjadi zelo visok in je višji kot je bil pred vojno. Lovišče ima zelo dobre pogoje za vse tri vrste nizke divjadi. Z izboljšanjem včasih močvirnih predelov se bo stalež nizke divjadi lahko še precej dvignil.

Zajec ima prav dobre pogoje v severnem, južnem in srednjem delu lovišča (50% celotnega lovišča). Severni del se približuje že odličnim pogojem. V skrajnem zapadnem delu /bivše močvirje, nekaj gozdov in hribovja/ in v velikem delu zapadne polovice ima dobre pogoje 43%. Slabe pogoje ima le v majhnem predelu gričevja v vzhodnem delu lovišča. Fazan ima v skoro 70% lovišča prav dobre pogoje. Dovolj obdelane zemlje, veliko naravnih zaklonišč, vegetacija ob vodah, je v tem lovišču kot nalašč za fazana. Dobrih pogojev je le kakih 15%. Torej v razmeroma majhnem delu fazan nima pogojev. Jerebica ima v severnem delu večje področje s prav dobrimi pogoji. Ti se ponekod približujejo že odličnim pogojem. V jugozapadnem južnem in vzhodnem predelu ima manjša področja s prav dobrimi pogoji. V sredini lovišča, v severozapadnem predelu in nekaj v vzhodnem delu ima dobre pogoje. Prav dobrih pogojev je 30% in dobrih pa skoro 20%. Polovica lovišča nima pogojev za jerebico.

L. d. P o l j e (3.44oha)

Pretežno nižinski teren, le v skrajnem vzhodnem delu je nekaj hribovja. Nadmorska višina nižinskega dela 274 - 282 m. Hriboviti del do 500 m. Padavin 1.400 - 1.600 mm na leto. Srednja letna temperatura 9°C. Zemlja humozna, propustna. Gozdov kakih 8%. Večinoma so mešani. Njiv in travnikov 55%. Hrane dovolj, Lovišče

je precej vznemirjeno.

Polje je lovišče, kjer ima nizka divjad zelo ugodne pogoje. Zajec se zadržuje na celotnem lovišču v lepem številu. Odstrel in odlov nam jasno pričata za ugodne razmere v lovišču. Stalež je isti kot pred vojno. Pri jerebicah in fazanih pa je celo višji. Fazan ima zelo ugodne pogoje ob Savi. Tu je prirastek zadovoljiv. Glavna nevarnost za nizko divjad je povešanje obljudenosti. Zanimljivo je, da se zajec kljub veliki vznemirjenosti lovišča prav dobro zadržuje.

Zajec ima v 80% lovišča prav dobre pogoje. Dobre pogoje ima v kakih 8% lovišča. Slabe pogoje ima edino v hribovitem predelu in v bližini Ljubljane. Fazan ima v 70% lovišča prav dobre pogoje, v 14% dobre pogoje. V ostalem lovišču ni pogojev. Jerebica ima v 82% lovišča prav dobre pogoje. Ti se v sredini in severnem delu približujejo že odličnim pogojem. V vzhodnem delu lovišča ima mahjno področje / 3% / z dobrimi pogoji. Edino v zahodnem hribovitem predelu in v večjih gozdovih nima pogojev.

L. d. L a z e (4.570 ha)

Večina hribovit teren. Nižinskim svetom ob Savi. Nadmorska višina od 360 - 780 m. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.400 mm. na leto. Zemlja povečini humozno apnenčasta. Gozdov 77%. Večina mešani gozdovi. Obdelanih površin 14%. Množina hrane v nižinskem delu zadovoljiva. Vodne razmere ugodne.

Stalež nizke divjadi z ozirom na mahjno površino obdelane zemlje kar zadovoljiv.

Zajec ima v severnem delu lovišča 45% ~~prav~~ dobrih pogojev. V ostali del lovišča to se pravi južna polovica in nekaj m malega severozapadnega dela severnega lovišča prispada slabim pogojem za zajca. Fazan ima ~~ni~~ v nižinskem delu ob Savi 25% prav dobrih pogojev. V ostalem lovišču zanj ni pogojev. Jerebica ima edino v skrajnem zapadnem nižinskem delu prav mahjno področje / 2% / prav dobrih pogojev. V ostalem nižinskem predelu ima dobre pogoje. / 12% /. V veliki večini lovišča torej ni pogojev za jerebico.

L.d. K r e s n i c e (3.670 ha)

Večina hribovit teren, nižina je samo ob Savi. Nadmorska višina od 290 - 817 m. Zemlja humozna, z ne preveč pro-pustno podlago /škrilj/. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.400 mm na leto. Gozdov ⁸⁰%, prevladujejo iglasti gozdovi. Obdelanih površin 11%. Brehrambene razmere niso posebno ugodne.

Stalež zajca je bil baje včasih višji. Leta 1955 so našli več primerov bolezni. 1953 so prvič vložili fazane / 30-40/. Eni so se odselili v nižji predel, drže pa se največ ob pro-du vzdolž Save. Jerebice so se veliko pred vojno v nižinskem delu še kar zadovoljivo zadrževale. Padec staleža pa so opazili že malo pred vojno. Sedaj životari samo 1 kita jerebic. Jerebice so bile večkrat vložene, pa ni bilo uspeha. Premalo strigjenega polja.

Zajec ima v sverni polovici 50% dobrih pogojev. V vsej južni polovici ima slabe pogoje. Fazan ma ob Savi večina prav dobre pogoje 15%. V vzhodnem delu lovišča /tudi ob Savi/ ima pri-bližno 8% terena z dobrimi pogoji. V ostalem lovišču nima pogojev. Jerebica ima na poljih ob Savi majhno področje / 8% / s slabimi pogoji. V ostalem lovišču zanjo ni pogojev.

L.d. V a č e (2.720 ha)

Večina hribovito lovišče, z nadmorsko višino od 300 - 870 m. Teren močno razgiban, preprežen z grapami in s strmimi po-bočji. Zelo nepregleden. Tla so delno humozna, delno ilovnata na škriljasti in apnenčevi podlagi. Vodne razmere niso ugodne. Gozdov 63%, obdelane zemlje 20%. Prevladujejo mešani gozdovi. Srednja let-na temperatura je 9°C. Padavin 1.400 mm na leto.

Stalež zajca nizek, fazana celo zelo nizek. Jerebic ni.

Zajec ima v večini lovišča slabe pogoje. /60% lovišča/. Drugod dobre pogoje. Fazan ima edino s skrajnem jugozapadnem delu okoli 5% terena z dobrimi pogoji. Ostalo lovišče nima pogojev za fazan. Jerebica v celotnem lovišču nima pogojev.

L.d. M i t i j a (6.380 ha)

Večina hribovit teren, nižinski predeli ob Savi. Sava jih deli na dva dela. V hribovitem predelu nekaj planot. Zemlja

rjava, podlaga ponekod ni posebno propustna. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.300 mm na leto. Nadmorska višina od 250-850 m. Gozdov 55%; večina mešani gozdovi. Obdelanih površin 27%. Prehrambene razmere v nižinskem predelu zadovoljive.

Zajec in fazan imata zadovoljivo visok stalež, jerebic pa je zelo malo.

Litija ima kakih 24% dobrih pogojev za zajca in to le v nižinskem delu ob Savi. Povsod drugod ima zaec slabe pogoje. Fazan ima kakih 20% dobrih pogojev /ob Savi/ . V ostalem lovišču zanj ni pogojev. Jerebica ima edino v bližini Litije ~~na~~ kake 3% terena z dobrimi pogoji. Povsod drugje jerebica nima pogojev.

L.d. Smartno pri Litiji (4.600 ha)

Edino okrog Smartna nekaj valovite nišine. Drugače obsega gričevje in nizko hribovje južnovzhodno od Litije. Svet je živahno razčlenjen, po dolinah Črnega potoka, Kostrevnice in Jablaniške reke. Družina zavzema večina ozemlje z osojnimi pobočji in senčnimi grapami. Nadmorska višina 247 do 638 m. Srednja letna temperatura je 9°C. Padavin 1.300 mm na leto. Gozdov je nad 60% celotne površine. Obdelane površine 24%. Prevladujejo mešani gozdovi.

Zajčji stalež zadovoljiv. Jerebic ni posebno veliko. Fazani so bili vloženi šele leta 1957. Jerebic še včasih ni bilo veliko. Sedaj so le dve do tri manjše kite.

Zajec ima približno 24% dobrih pogojev, v ostalem lovišču slabe. Fazan ima v 8% lovišča dobre pogoje, povsod drugod nima pogojev. Jerebica ima v kakih 6% področja dobre pogoje /okolica Smartnega/. Povsod drugje nima pogojev.

L.d. Gabrovka (3.860 ha)

Večina hribovit teren, zelo valovit, Višina 400 - 775 m. Ravnine zelo malo. Zemlja rjava, humozna, ponekod precej peščena. Srednja letna temperatura je 9°C. Padavin 1.300 mm na leto. Gozdov 62%, v glavnem so mešani gozdovi. Obdelovalne zemlje 24%.

Zajec ima samo v majhnem predelu dobre pogoje /25%/. Povsod drugje ima slabe pogoje. Za fazan in jerebico lovišče ni primerno.

u.d. Prežganje (3.600 ha)

Večina hribovit teren, zelo razgiban, ki je sem in tja prepleten s kotlinami. Po sredini lovišča se vije reka Besnica, v katero se izlivajo številni manjši pritoki. Nadmorska višina od 318-794 m. Tla so delno humozno apnenčasta, delno ilovnata. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.400 mm na leto. Gozdov 72%, obdelane zemlje 16%. Prevladujejo mešani gozdovi, ki pa so precej strnjeni.

Zajec životari v večjem predelu lovišča. Fazana ni tu nikdar bilo in ga tudi niso poskušali vlagati. Jerebice so opazili samo kot prehodne goste.

Zajec ima samo v zapadnem delu majhno področje/15%/ dobrih pogojev. Povsod drugje slabe. Fazan in jerebica v lovišču nimata pogojev.

L.d. Dobrunje (3.540 ha)

V veliki večini hribovit teren; nižina je samo v severozahodnem delu lovišča. Nadmorska višina od 271-616 m. Zemlja ponekod peščena, ponekod ilovnata. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.500 mm na leto. Gozdov 60%, obdelane površine 28%.

Stalež nizke divjadi ni posebno visok. Zajec ima proti meji ld. Polje ugodne pogoje. V nižinskem delu so vložili fazane /72/. V predelu kjer je polje, se jerebice prav radi zadržujejo.

Zajec ima samo v skrajnem severozahodnem predelu lovišča kakih 8% prav dobrih pogojev. V zapadnem lovišču ima še kakih 20% dobrih pogojev. V ostalem lovišču le slabe pogoje. Fazan ima le v severozahodnem delu kake 3% prav dobrih pogojev in ca 4% dobrih pogojev. Jerebica ima v nižinskem delu 10% prav dobrih pogojev in približno toliko dobrih pogojev. Ostalo lovišče nima pogojev za jerebico.

u.d. Rakovnik (2.800 ha)

Nižinsko in griševnato lovišče. Nižinski del pripada delno Ljubljanskemu polju, večina pa Barju. Hriboviti del je Golovec. Nadmorska višina 280-420 m. V hribovitem predelu so tla ilovnata, v severnem nižinskem humozna, v južnem pa barjanska. Vodne

razmere v srednjem delu ugodne. Srednja letna temperatura je 9°C. Padavin 1.600 mm na leto. Gozdov je 30%, obdelanih površin 44%.

Staležm zajca in fazana ni posebno visok, jerebičji zadovoljiv. Pogosto je preletavanje fazana iz sosednjih lovskih družin, ki pa bistveno ne vplivajo na stalež.

Zajec ima v nižinskem predelu dobre pogoje /75% /, na skrajnem severovzhodnem delu celo prav malo prav dobrih, v gričevnatem predelu ima slabe pogoje. Fazan ima v severovzhodnem nižinskem delu kakih 7% prav dobrih pogojev. Dobrih pogojev ima 28%. Slabih pogojev ima v močvirnem delu in sicer kakih 25%. V gričevnatem predelu nima pogojev. Jerebica ima v severnem nižinskem delu kake 3% prav dobrih pogojev, v ostalem lovišču pa 40% slabih pogojev. V gričevnatem predelu nima pogojev.

L.d. V i č

Obsega Ljubljansko barje, izrazito nižinsko lovišče z malo gozdne površine. Zemlja v glavnem barska črnica. Nadmorska višina okrog 290 m. Obdelane zemlje kakih 20%. Gozda 12%. V glavnem listnati gozdovi. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.600 mm na leto.

Zajčji stalež je bil včasih višji, toda zdecimirala ga je bolezen. Sedaj se vidno zboljšuje. Fazan se v glavnem zadržuje vzdolž Ljubljanice. Opazili so, da francoski fazani kolje uspevajo. Jerebic ni posebno veliko ker je premalo strjenih polj. Na stalež vplivajo tudi številne roparice.

Zajec ima v večini lovišča komaj dobre pogoje, prav tako fazan, ki pa ima ob Ljubljanici pa kakih 25% prav dobrih pogojev. Jerebica ima v približno 53% lovišča komaj slabe pogoje, drugje nima pogojev.

L.d. B r e z o v i c a (4.910 ha)

L.d. Brezovica je samostojno v severnem delu gričevnata, drugače pa obsega večinoma nižinski barjanski del. Nadmorska višina od 280-534 m. Gričevje sestavljajo lapor in škrljavec. V nižinah precej poplavnega področja. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.600 mm na leto. Gozda je 43%, 40% pa je obdelane zemlje, od katerih je večina travnikov. Prehrambene razmere niso posebno ugodne.

Med zajci pogosta metiljavost. Ker je teren slabo propusten, voda rada zastaja in to ni posebno ugodno za nžsko divjad, Fazan se zadržuje ob Ljubljani. Po številu vloženih fazanov bi moral biti večji prirastek. Stalež jerebice je v lovišču kar precej velik.

Zajec ima v večini lovišča dobre pogoje /80%/. Nekaj malega področja pri Podsmreki in Vnanjih goricah je ^{nekaj} prav dobrih pogojev. V gričevnatem predelu ima zajec slabe pogoje. Fazan ima v večini lovišča dobre pogoje /65%/, edino ob Ljubljani ima kakih 8% prav dobrih pogojev. V hribovitem predelu nima pogojev. Jerebica ima ob Železnici Ljubljana - Trst in na njivah ob Ljubljani kakih 37% prav dobrih pogojev. V nizinskem delu ima še ^{slabih} 23% dobrih pogojev, in ~~kake 2% slabih~~. V hribovitem predelu nima pogojev.

L.d. B r d o (1.840 ha)

Nižinski in gričevnat teren. 300-529 nadmorske višine. V dolini so polja in travnik. Gričevje pa je poraslo z mešanimi gozdovi. Zemlja precej ilovnata, ponekod peščena, največ na škripljavi podlagi. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.600 mm na lto. Prehranbene razmere ugodne. Gozdov 56%, obdelanih površin /njive in travniki/ 42%.

Stalež nizke divjadi zadovoljiv. Ob Gradaščici ima fazan ugodna skrivališča.

V južnem delu lovišča ima zajec 50% prav dobrih pogojev. V severni polovici ima dobre pogoje. Fazan ima ob Gradaščici 16% prav dobrih pogojev. Dobrih pogojev ima 50%. V ostalem lovišču nima pogojev. Jerebica ima v nižinskem delu 22% prav dobrih pogojev in 12% dobrih pogojev. Povsod drugje zanjo ni pogojev.

L.d. S t . V i d (3.000 ha)

Zapadni del lovišča precej hribovit. Hribovje obsega 60% celotne površine nadmorska višina od 300 - 720 m. V nižinskem delu je zemlja humozna na propustni podlagi. V hribovitem predelu precej ilovnatih predelov. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.600 mm na lto. Gozdov 66%, prevladujejo mešani gozdovi. Obdelanih površin

25%. Prehrambene razmere v nižini zadovoljive.

Od glavne ceste proti Savi se razprostira del Ljubljanskega polja, ki daje tej družini možnosti za uspešno gojitev nizke divjadi. Njive z remizami nudijo hrano in skrivališča. Jerebic je bilo po vojni malo, kar pa so jih vložili večje število, je danes stalež precej visok. Največ se zadržujejo v okolici Kleč. Predel ob Savi je zelo primeren za fazana. S povojnim vlaganjem so njegov stalež izboljšali in dvignili.

Zajedina v nižinskem delu prav dobre pogoje. /35%/. Približno prav toliko procentov ima v južnem in severozapadnem delu dobrih pogojev. V hribovju je kakih 30 % slabih pogojev. Fazan ima ob Savi 20% površine s prav dobrimi pogoji. Dobrih pogojev ima kakih 25%. V jugozapadnem delu in severozapadnem delu je prav majhno področje s slabimi pogoji /3%/. V preko polovici lovišča ni pogojev za fazana. Jerebica ima v nižinskem delu 28% prav dobrih pogojev. V okolici Kleč se celo približajo odličnim. V južnem delu lovišča ima kakih 10% dobrih pogojev in neznamenit odsek s slabimi pogoji. V ostalem lovišču zanjo ni pogojev.

L.d. Š m a r n a g o r a (3.690 ha)

Večina gričevnato in hribovito lovišče. Nadmorska višina od 300 - 667 m. Zemlja humozna na propustni podlagi. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.600 mm na leto. Gozdov 66%, obdelanih površin 17%. Prehrambene razmere niso zadovoljive. Vodne razmere ugodne.

Čeprav je njiv in travnikov bolj malo, se vendar zadržuje v lovišču kar precejšnje število zajcev. Zajci so zdravi. Fazan se zadržujejo vzdolž Save. Stalež je precej visok.

V sredini lovišča ima zajec kakih 40% prav dobrih pogojev. V severozapadnem in severovzhodnem delu ima približno prav toliko dobrih pogojev. V ostalem hribovitem terenu ima slabe pogoje. V nižinskem delu zlasti ob Savi ima fazan kakih 20% prav dobrih pogojev. V lovišču ima še kakih 8% dobrih in prav toliko slabih pogojev. V 64% lovišča nima pogojev. Jerebica ima 12% prav dobrih in 8% slabih pogojev. V ostalem delu lovišča ni pogojev za jerebico.

L.d. Medvode (4.320 ha)

S sevrovzhodnim delom sega lovišče v Sorško polje. Drugače je večina lovišča hribovitega. Nadmorska višina od 300 do 1.000 m. Hribovje je precej strmo. V nižinskem predelu je zemlja humozna na propustni podlagi. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.600 mm na leto. Gozdov 48%, prevladujejo mešani gozdovi. Obdelanih površin 30%. Prehrambene razmere v nižinskem predelu zelo ugodne.

Stalež zajca in jerebice zadovoljiv. Fazanov ni posebno veliko. Zajec se ob predelu od Medvod proti Sori in Lepci najraje zadržuje. Ostali predeli so preveč hriboviti. Na poljih imajo tudi jerebice ugodne pogoje. Ker so vodne razmere ugodne, zato je v nižinskem delu področje za fazana.

Zajec ima 18% dobrih pogojev, 15% prav dobrih pogojev. V vsem hribovitem predelu ima slabe pogoje. Fazan ima v nižinskem delu kakih 20% prav dobrih pogojev in nekaj malega /3%/ slabih pogojev. Povsod drugje nima pogojev. Jerebica ima 12% prav dobrih pogojev, 8% dobrih in 2% slabih pogojev. Povsod drugje zanj ni pogojev.

L.d. Dobrova (3.500 ha)

Teren v glavnem hribovit. Nadmorska višina od 320 do 809 m. Zemlja ilovnata, ponekod humozno apnenčasta. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.600 mm na leto. Gozdov je 65%, prevladujejo mešani gozdovi. Obdelovanih površin 11%. Nižinski predel je delno močvirnat. Prehrambene razmere niso zadovoljive. Fazani prihajajo iz sosednje družine, pa se ne radi zadržujejo. Pred vojna ne ni bilo fazanov. Zajce so vložili štirikrat. Posebno se pohvalijo s češkimi zajci, ki so jih vložili 1924/25 leta. Prekmurski zajci so bili veliko manj primerni.

Zajec ima v vzhodnem, srednjem in južnem predelu nekaj dobrih pogojev /30%/. Drugje ima slabe pogoje. Fazan ima edino pri Dobrovi nekaj /4%/ slabih pogojev. Povsod drugje zanj ni pogojev. Jerebica ima pri Dobrovi 4% dobrih in slabih pogojev. Nekaj malega /1%/ dobrih pogojev je še pri Brezju. V ostalem lovišču ni pogojev za jerebico.

L. d. Polhov Gradec /4.540 ha/

Zelo hribovit teren z strmimi pobočji, nadmorska višina 370-1030 m. Zemlja humozno apnenčasta delno ilovnata. Srednja letna temper. 9°C, padavin 1700 mm na leto. Okrog 70% gozda, prevladujejo mešani gozdovi. Obdelanih površin 21%. Prehrabene razmere niso ugodne. V lovišču so nižinski predeli edino okrog Polhovskega Gradca.

Zajčji stalež je nizek, fazana in jerebice ni v lovišču. Zajec ima v večini lovišča /80%/ slabe pogoje. V ostalem predelu ima dobre pogoje.

L. d. Horjul /3.230 ha/

Lovišče leži v Horjulski dolini, ki je obdana s hribovjem. Nadmorska višina od 340-722 m. Zemlja je večina ilovnata, na lapor-nati podlagi. Srednja letna temperatura od 8-9°C, povpreček padavin 1700 mm na leto. Gozdov je preko 60%, prevladujejo mešani gozdovi. Obdelanih površin je 35%. Precej močvirnega sveta. Prehrabene razmere slabe.

Stalež nizke divjadi, ni posebno visok. V osrednjem delu lovišča ima zajec dobre pogoje /40%/, drugje ima slabe pogoje. Fazan ima samo okoli Horjula približno 15% slabih pogojev, drugje nima pogojev. Jerebica ima od Horjula proti Vrzdencu slabe pogoje, pravtako ima nekaj slabih pogojev proti Šentjoštu. V 86% ~~nima~~ lovišča nima pogojev.

L. d. Šentjošt /2.560 ha/

Zelo hribovito področje s globokimi grapami. Večina ilovnata tla na lapor-nati podlagi. Voda je dovolj. Srednja letna temper. je 8°C padavin 1700 mm na leto. Gozdov preko 60%, obdelanih površin kakih 18%. Velika površina pašnikov. Prevladujejo mešani gozdovi. Nadmorska višina lovišča je od 300-900 m. Prehrabene razmere niso ugodne.

Stalež zajca ni visok, zato tudi odstrel nizek. Leta 1954 so ugotovili pri zajcu padež staleža, ki pa se sedaj popravlja. Stalež odgovarja po mnenju lovecev predvojnemu. Fazan sem in tja priklati iz vrhniške družine toda tu ne obstane. Jerebice so včasih živele v nižinskem predelu okrog Šentjošta.

Zajec ima v severo-zapadnem in severo-vzhodnem predelu lovišča nekaj dobrih pogojev /20%/. Fazan v lovišču nima pogojev. Jerebica bi edino v okolici Šentjošta imela kakih 6% terena s slabimi pogoji. Povsod drugje nimapogojev.

L. d. Vrhnika /6.200 ha/

Družina zavzema jugozahodni del Ljubljanskega barja, nad katerim se prične na jugu in zapadu dvigati kraška gričevnata planota. V tem delu ponekod teren hribovit. Nadmorska višina 300-700m. Pod planoto izvira več močnih vrelcev /Ljubljanica, Ljubija, Bistra/. 35% je gošda/mešani, listnati in iglasti gozdovi/. Obdelane površine je 45%, od tega so večina travniki /30%/. Zemlja v nižinskem delu barska črnica na glinasti podlagi. V gričevnatem predelu bolj ilovnata na apnenčevi in škriljevi podlagi. Sred. letna temperatura 8-9°C. Padavin 1700 mm na leto. Vodne razmere ugodne. V barjanskem delu ponekod nevarnost poplav. Roparic precej.

Zajčji in jerebičji stalež sta zadovoljiva. Fazana ni mnogo. Pred vojno je bilo nizke divjadi precej več. Glavna krivda da ni stalež višji je prevelika množina roparic.

Zajec ima v nižinskem delu razen na desnem bregu Ljubljane prav dobre pogoje. Na Vrhniku in Zaplani ima nekaj dobrih pogojev 35%/. Drugače 35% slabih pogojev. Fazan ima zapadno od Vrhnike pribl. 5% slabih pogojev, v vzhodnem delu 25% dobrih pogojev. Ostalo lovišče nima pogojev za fazana. Jerebica ima zapadno od Vrhnike 4% slabih pogojev, v vzhodni polovici 20% dobrih pogojev. Drugje ni pogojev za jerebico.

L. d. Revte /3.780 ha/

Večina hribovit teren zelo razgiban s nadmorsko višino 600-840 m. Tla so ilovnata peščena, vodne razmere ugodne. Srednja letna temperatura 8°C, padavin 1800 mm. Sneg pokriva zemljo precej dolgo. 45% gošda, prevladujejo iglasti in mešani gozdovi. Obdelanih površin je 20%. Velike površine pašnikov. Prehranbene razmere niso ugodne.

Zajec ima v celotnem lovišču le slabe pogoje. Fazan in jerebica nimata pogojev.

L. d. Hotedršica /4.870 ha/

Večina hribovit teren z kotlino v sredini lovišča./okolica Hotedršice/. Nadmorska višina od 400-1000 m. Srednja letna temper. 8°C, padavin 1800 mm. Zemlja kraška ilovnata z slabo propustno podlago. Gozda 73%, obdelanih površin 5%.

Zajec ima edino okoli Hotedršice kakih 12% dobrih pogojev. Povsod drugod ima slabe pogoje. Fazan in jerebica v lovišču nimata pogojev.

L. d. Logatec /5.920 ha/

V sredini lovišča je nižinski valovit teren, drugače hribovje in gričevje. Jugozahodni del je precej skalovit. V tem delu pomankanje vode. Nadmorska višina 750-916 m. Zemlja kraška, ilovnata na apnenčevi podlagi. Propustnost slaba. Srednja letna temper. 8°C, padavin letno 1800 mm. Gozdov 46%, prevladujejo iglavci. Obdelanih površin 10%. Prehrambene razmere niso posebno ugodne.

Predvojni stalež zajca je bil višji. Sedaj je še kar zadovoljiv. Zajec ima v srednjem delu lovišča 30% dobrih pogojev povsod drugje le slabe. Fazan in jerebica bi ~~noge~~ s prav skrbno nego imela v okolici Logatca ~~imela~~ ^{slabe} ~~dobre~~ pogoje.

L. d. Rakek /4.283 ha/

Obsega večina hribovit teren, nižina le Planinsko polje in okolica Rakeka. Nadmorska višina 400-789 m. Ravninski del valovit, edino Planinsko polje precej ravno. Tla kraška ilovnata, vodne razmere niso ugodne. Srednja letna temper. 8°C, padavin 1800 mm. Gozdov 60%, prevladujejo iglavci. Obdelanih površin 10%. Roparic mnogo.

Zajec ima v nižinskem predelu dobre pogoje. /35%/lovišča/. V ostalem predelu nima pogojev. Fazan v lovišču nima pogojev. Jerebica bi imela le v nižinskih predelih kakih 10% ¹ dobrih ^{slabe} pogojev.

L.d. Begunje (4.000 ha)

Teren valovit, deloma hribovit. Nadmorska višina 600 - 954 m. Zemlja ilovnata na apnenčavi podlagi. Srednja letna temperatura 8°C. Padavin 1.900 mm na leto. Gozdov 60%, prevladujejo iglasti gozdovi. Obdelanih površin 28%. Prehrambene razmere niso posebo ugodne. Roparic precej.

Zajec se zadržuje v predelu okoli Begunj. Sem pa tja so pri zajcih opazili bolezni. Jerebice so vložili, pa ni bilo uspeha /previsoka nadmorska višina/. Tudi naselitev fazana pred vojno ni uspela.

Zajec ima v okolici Begunj kakih 25% terena z dobrimi pogoji. Povsod drugje slabe. Fazan in jerebica nimata pogojev v lovišču.

L.d. Cerknica (5.800 ha)

Ob jezru ravnina, nato sledi valovit teren, ki se nadaljuje v hribovje. Nadmorska višina od 553-1022 m. Precejšen del lovišča je močvirje in presihajoče jezero. Zemlja ilovnata peščena. Propustnost tal slaba. Srednja letna temperatura 8°C. Padavin 1.900 mm na leto. Gozda 26%. Obdelane zemlje kakih 20%. Prevladuje mešani gozd. Prehrambene razmere niso posebno ugodne. Roparic precej.

Po mnenju lovcev pred vojno več zajcev. Vzrok nižjemu staležu so bolezni in roparice. Jezero privablja številne kragulje, ki iz gozdov preletavajo v ta nižinski predel in delajo občutno škodo. Fazanov so vložili 30, pa ni posebnega uspeha. Tudi naselitev pred vojno se ni obnesla. Stalež jerebic je nizek. Pred vojno jih je bilo baje več. Držale so se ob cesti okoli Cerknice. Pred nedavnim so jih 30 vložili, toda ne uspevajo posebno dobro.

Zajec ima okoli Cerknice in v terenu pod Slivnico proti Grahovem dobre pogoje /26%, drugje ima slabe pogoje ali celo nima pogojev. Fazan in jerebica imata edino pri Cerknici prav majhno področje /3 in 6%/ slabih pogojev. Povsod drugje nimata pogojev.

L.d. Grahovo (4.170 ha)

Precej podobna konfiguracija kot pri l.d. Cerknici.

Ob jezeru slabo plodna nižina, ki se nato precej hitro dviguje proti Slivnici in drugemu hribovju. Nadmorska višina 550-1.114 m. Srednja letna temperatura 8°C. Padavin 1.900 mm na leto. Zemlja peščena ilovnata. Gozdov 30%, prevladujejo listnati gozdovi. Obdelanih površin 22%. Prehrambene razmere niso posebno ugodne. Roparic precej.

Del okoli Grahovega je še kolikor toliko primeren za zajca. Jerebice so skušali vložiti, pa ni uspelo.

Edino zajec ima okoli Grahovega okrog 22% dobrih pogojev, povsod drugje slabe. Fazan in jerebica nimata pogojev.

L.d. O t o k (3.560 ha)

Nekaj nižine ob jezeru, drugače večina hribovit teren. Nadmorska višina 551-745 m. Gozdov 70%, prevladujejo iglasti gozdovi. ~~Obdelanih površin 4%~~. Obdelanih površin komaj 4%. Srednja letna temperatura 8°C. Padavin 1.900 mm na leto. Zemlja ilovnata, na slabo propustni podlagi. Prehrambene razmere slabe.

Zajec ima le okoli gornjega jezera nekaj malo dobrih pogojev, povsod drugje ima slabe. Fazan in jerebica nimata pogojev.

L.d. I g a v a s (3.200 ha)

Okoli Ige vasi nekaj nižinskega sveta, drugače precej hribovit teren. Nadmorska višina od 550-1.212 m. Zemlja ilovnata, peščena. Ponekod kamenit teren. Srednja letna temperatura 7°C. Padavin 1.800 mm na leto. Gozda 70%, prevladujejo iglasti gozdovi. Obdelanih površin 19%. Prehrambeni pogoji slabi. Roparic ni posebno veliko.

V nižinskem svetu nekaj dobrih pogojev, drugače v veliki večini slabi pogoji za zajca. Fazan in jerebica nimata pogojev.

L.d. B a b n o p o l j e (2.440 ha)

Zelo hribovit teren z nadmorsko višino 750-1.000 m. Srednja letna temperatura 7°C. Padavin 1.700 mm na leto. Snežna odeja leži dolgo. Zemlja ilovnata na slabo propustni podlagi. Gozdov preko 90%, ki so pretežno iglasti. Obdelanih površin le 6%.

Zajec ima v celotnem lovišču samo slabe pogoje. Fazan in jerebica nimata pogojev.

L.d. S t a r i t r g (3.320 ha)

Južni delo lovišča obsega Loško dolino, severni del je hribovit. Nadmorska višina 570-900 m. Zemlja ilovnata peščena. Srednja letna temperatura 7°C. Padavin 1.700 mm na leto. Gozda 80%, odbelanih površin 10%. Prevladujejo mešani gozdovi. Prehrambene razmere niso zadovoljive.

Zajec ima edino v Loški dolini nekaj malga dobrih pogojev, drugače v večini lovišča slabe pogoje. Fazan in jerebica v lovišču nimata pogojev.

L.d. N o v a v a s (5.420 ha)

Obsega visoko Bloško planoto in hribovje okoli nje. Zemlja ilovnata. Nadmorska višina 722-1.012 m. Gozdnih površin okrog 50%, obdelanih površin 15%. Srednja letna temperatura 7°C. Padavin 1.700 mm na leto. Zime so dolge, snežna odeja dolgotrajna. Prehrambene razmere komaj zadovoljive.

Pred vojno je bil zajčji stalež višji. Po vojni so ga znižale razne bolezni. Zajca niso vlagali. Kljub visoki Bloški planoti, se zadržuje na njej celo nekaj jerebic in fazanov, ki pa nimajo posebnih izgledov.

Zajec ima na planoti od Nove vasi do Blok nekaj dobrih pogojev. Povsod drugje ima slabe. Fazan ima okoli Nove vasi majhno področje s slabimi pogoji. Jerebic pa od Nove vasi do Blok slabe pogoje. Vse ostale področje za fazana in jerebico ni primerno. Je pa vprašanje, če se bosta fazan in jerebica stalno obdržala na omenjenih mestih (previsoka nadmorska višina).

L.d. C a j n a r j e (5.844 ha)

Zelo hribovit teren od 600-900 m. Gozda je 40%, prevladujejo mešani gozdovi. Njiv kakih 10%. /obdelanih površin v celoti/. Zemlja ilovnata. Srednja letna temperatura 8°C. Padavin 1.700 mm na leto. Prehrambene razmere niso posebno ugodne.

Stalež zajca je z ozirom na neugodne pogoje še kar zadovoljiv. Zajci so zelo kvalitetni. Včasih so opazili nekaj primerov bolezni.

Zajec ima v celotnem lovišču slabe pogoje. Fazan in jerebica nimata pogojev.

L.d. Ž i l c e

Hribovit teren, ki ima v okolici Žilc visoko planoto. Nadmorska višina od 846-962 m. Gozdov je 80%, obdelanih površin 4%. Zemlja ilovnata, teren precej skalnat. Srednja letna temperatura 8°C. Padavin 1.700 mm na leto. Snežna odeja leži dolgo. Prehrabne razmere slabe. Roparic mnogo.

Zajec ima v celotni družini samo slabe pogoje. Fazan in jerebica nimata pogojev.

L.d. B o r o v n i c a (4.240 ha)

Lovišče obsega dolino Borovnišice, ki se širi v Ljubljansko barje. Na obeh straneh Borovnišice je hribovit teren, začetek kraške planote. Večji del lovišča je hribovit. Nadmorska višina od 300-984 m. V barjanskem delu črna barjan ka tla, drugod ilovnata tla. V bližini Ljubljani precej vlažen teren, nevarnost poplav. Srednja letna temperatura 8°C. Padavin 1.700 mm na leto. Gozdov 55%, prevladujejo mešani gozdovi. Obdelane površine 30%. Prehrabne razmere niso posebno ugodne. Roparic precej.

Stalež nizke divjadi ni visok, zlasti fazana je malo. Zajca so trikrat naseljevali. Jerebičji stalež se zadnje čase popravlja.

Zajec ima v nižinskem delu, razen ob Ljubljani, dobre pogoje /28%/. Povsod drugje slabe pogoje. Fazan ima od Borovnice proti Ljubljani, kakih 20% slabih pogojev. Edino ob Ljubljani je kakih 3% dobrih. Ves ostali del ni primeren za fazana. Jerebica ima v ravninskem delu kakih 20% dobrih pogojev, povsod drugod zanjo ni pogojev.

L.d. R a k i t n a (6.170 ha)

Obsega Rakitniško planoto obdano od strmega hribovja. Severni del lovišča pripada nižini in sicer Ljubljanskemu barju. Nadmorska višina od 300-1.000 m. Zemlja v hribovitem delu ilovnata ponekod precej peščena, v nižinskem predelu barjanska črnica. Srednja letna temperatura 8°C. Padavin 1.700 mm na leto. Gozdov je 60%, obdelanih površin je kakih 15%. Prevladujejo mešani in iglasti gozdovi. Prehrabne razmere samo v nižinskem delu zado-

voljive. Roparic precej.

Polja v nižinskem predelu so za nizko divjad še kar ugodna, ker teren, čeprav pripada ljubljanskemu barju, ni preveč zamočvirjen. Fazanu primanjkuje skrivališč. Fazana so prvič naselili po vojni.

Zajec ima edino v severnem delu lovišča približno 24% dobrih pogojev. Povsod drugod so zanj pogoji slabi. Fazan ima ob Ljubljani 7% prav dobrih pogojev nato sledita dva manjša predela /5%/ z dobrimi pogoji in prav majhna površina /3%/ s slabimi pogoji. V vsem ostalem lovišču ni pogojev za fazana. Jerebica ima v nižinskem delu 6% prav dobrih pogojev in 10% dobrih pogojev. 84% lovišča nima pogojev za jerebico.

L.d. Tomišelji (3.540 ha)

Južna polovica lovišča je hribovita z najvišjo točko Krimom /1.107 m/. Severni in nekaj vzhodnega dela je nižinski. Pripada ljubljanskemu barju. Zemlja v hribovitem delu ilovnata, v nižinskem prevladuje barska črnica. Nižinski del ima nadmorsko višino okrog 300 m. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.600 - 1.700 mm na leto. Gozda je 40%, prevladujejo iglasti in mešani gozdovi. Obdelanih površin je 40%. V nižini prehrabene razmere zadovoljive. Roparic precej.

Stalež zajca, fazana in jerebice zadovoljiv. Pri zajcu je bila opažena večkrat metljivost. Bolezen se je pričela širiti 1937. Fazani so bili vloženi že pred vojno. Stalež jerebice je tako vi ok kot je bil pred vojno.

Zajec ima v severnem delu 50% dobrih pogojev, v sredini vzhodnega dela lovišča 16% prav dobrih pogojev, dočim je ves južni hriboviti predel slab za zajca. Fazan ima v lovišču 12% prav dobrih pogojev /v severnem in vzhodnem predelu/. 40% ima dobrih pogojev. V južnem hribovitem predelu nima pogojev. Jerebica ima v severnem delu 26% dobrih pogojev, v srednjem delu 20% prav dobrih pogojev, v južnem delu nima pogojev.

L. d. I g (4.130 ha)

Podobno kot pri prejšnjih družinah pripada severna polovica lovišča nižinskemu področju (Ljubljansko barje), dočim je južna polovica hribovita (kraške planote). Zemeljske razmere podobne kot v prejšnjih dveh loviščih. Srednja letna temperatura 8-9°C. Padavin 1.600 - 1.700 mm na leto. Nadmorska višina je 290-950 m. Gozdov je 60%, obdelovalne površine je 12%. Prevladujejo mešani gozdovi. Prehrabene razmere zadovoljive.

Stalež nizke divjadi zadovoljiv. Pri zajcu opazili metiljavost.

Zajec ima v srednjem predelu lovišča 18% prav dobrih pogojev. V severnem delu in severovzhodnem 37% dobrih pogojev. V južnem delu ima 45% slabih pogojev. Fazan ima v zapadnem delu lovišča kakih 8% prav dobrih pogojev, v severnem delu lovišča približno prav toliko slabih pogojev. V severnem in severovzhodnem delu lovišča ima 22% dobrih pogojev. V južni polovici lovišča nima pogojev. Jerebica ima v srednjem in zahodnem delu lovišča 20% prav dobrih pogojev, v severnem in severovzhodnem delu 30% dobrih pogojev, v južnem delu nima pogojev.

L. d. G o l o

Pretežno hribovito lovišče z nadmorsko višino od ~~322~~ 322-1.053 m. Nižinskega sveta je prav malo ob Iščici. Drugače prevladuje razgiban hribovit teren. Gozda je preko 70%. Obdelanih površin komaj kakih 8%. Srednja letna temperatura okrog 8°C. Padavin 1.600 mm na leto. Zemlja povečini ilovnata na apnečevi podlagi. Prehrabene razmere niso ugodne. Roparic mnogo.

Staležji stalež zelo nizek. V celotnem lovišču ima le slabe pogoje. Fazan in jerebica nimata pogojev.

L. d. S k o f l j i c a (4.200 ha)

Severovzhodni del lovišča obsega barje, ostali predeli gričevje. Nadmorska višina 300-500 m. V gričevnatem delu je zemlja ilovnata, v nižinskem barjanska črnica. Del barja večkrat letno poplavljen. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.600 mm na leto. Gozda je 34%, prevladujejo listnati gozdovi; precej pa

tudi iglastih in listnatih gozdov. Obdelanih površin 24%. Močvirnatega terena je kakih 4-5%. Prehrambene razmere niso preveč ugodne.

Pri zajcu se tudi v tem lovišču opaža metljivost.

Zajec ima v severnem delu lovišča dobre pogoje / 55% /. V južnem in jugovzhodnem delu ima slabe pogoje. Fazan ima v severozapadnem delu 4% slabih pogojev. V zapadnem delu ima 15% dobrih pogojev. V ostalem lovišču zanj ni pogojev. Jerebica ima v srednjem in zapadnem delu lovišča 30% dobrih pogojev. V ostalem lovišču nima pogojev.

L.d. T a b o r (5.210 ha)

Večinoma hribovit teren, edino od Spodnje Slivnice do Račne in okrog Benturij nižinski predel. Nadmorska višina od 322-675m. Zemlja ilovnata, slabo propustna. Gozdov je 48%. Obdelanih površin 40%. Od tega so večina travniki. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.500 mm na leto. Prehrambene razmere niso posebno zadovoljive.

Zajec ima edino v nižinskem predelu 12% dobrih pogojev. Povsod drugod ima glabe pogoje. Fazan ima edino okrog Spodnje Slivnice zelo majhno področje s prav dobrimi pogoji / 3%/, v okolici Počgorice 2% slabih pogojev. V ostalem lovišču ni pogojev za fazana. Jerebica ima v istih predelih vsoga skupaj 10% dobrih pogojev. V ostalem lovišču nima pogojev.

L.d. G r o s u p l i e (5.300 ha)

Družina obsega v sredni in na jugu precej nižinskega sveta, ki ga obdaja griševje in nižje hribovje. Nadmorska višina od 328-547 m. Zemlja pretežno ilovnata. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.500 mm na leto. Gozda je 45%, prevladujejo mešani gozdovi. Obdelanih površin 46%. Prehrambene razmere zadovoljive. Vodne razmere ugodne.

V tej lovski družini je opaziti padec zajčjega staleža. Stalež pada že zadnjih 20 let. Na primer Magdalenska gora je 1935 samo v enem lovu dala 48 zajcev, danes pa na istem mestu kvečkemu 3 - 6 zajcev. Biotop se ni spremenil. Splošnomu padcu je verjetno

vzrok več zaporednih mokrih let in delno pseudotuberkuloza. V lovišče so bili že pred 25 leti spuščeni zajci s Češke, po vojni pa iz Vojvodine. Od slednjih ni bil nobeden odstreljen. Fazan je bil naseljen 1935, ki pa je med vojno domala izginil. Po vojni so jih vložili okrog 130. ⁴anj sicer obstojajo pogoji, toda le na manjših površinah, v glavnem tam, kjer so polja obkrožena z grmovjem. V lovišču bi lahko bilo 100-150 fazanov, če bi se pridno uničevale roparice in če bi se fazani preko zime krmili. Jerebice so se v grosupeljski kotlini držale v manjših jatah že pred 50 leti. Po drugi svetovni vojni so bile vložene in sedaj je opaziti nekaj kit.

Zajec ima v lovišču 26% dobrih pogojev, povsod drugod ima slabe. Fazan ima v okolici Mlačeva in zahodno od Grosuplja okrog 10% prav dobrih pogojev. Okrog Grosuplja in pri Šmarju ter pri Pecah ima 7% dobrih pogojev. V zapadnem in južnem delu lovišča ima približno 11% slabih pogojev. V ostalem lovišču zanj ni pogojev. Jerebica ima južno od Police 2% prav dobrih pogojev. V srednjem in južnem delu lovišča ima več področij z dobrimi pogoji / 16% /. Pri Mlačevu in Žalni ima področje s slabimi pogoji / 8% /. Povsod drugod ni pogojev za jerebico.

L.d. Višnja gora (4.970 ha)

Ob železnici Ljubljana-Novo mesto se razprostira nekaj nižinskega sveta. Drugače je lovišče pretežno hribovito. Nadmorska višina od 378-748 m. Zemlja povečini ilovnata na apnečevi podlagi. Vodne razmere ugodne. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.500 milimetrov na leto. Gozda 47%. Obdelanih površin 41%. Prehrambene razmere zadovoljive; vodne razmere ugodne.

Stalež nizke divjadi nizek. Predvojni stalež je po mnenju lovcev dvakrat boljši. Opaženih nekaj bolezni. Jerebice so se odselile drugam. Vložiti bi jih bilo treba v večjem številu. Fazan je bil prvič vložen 1953 leta. Stalež bi bil lahko precej večji.

Zajec ima v okolici Višnje gore ima približno 10% prav dobrih pogojev. Severovzdolno in jugovzhodno od tega terena ima 30% dobrih pogojev. V severni polovici lovišča so za zajca slabi pogoji. Fazan ima vzhodno in severno od Višnje gore ter v okolici

Male loke 20% prav dobrih pogojev. V ostalem južnem delu lovišča ima 17% dobrih pogojev. Drugod ni pogojev zanj. Jerebica ima le na majhnem področju pri Višnji gori /7%/ prav dobre pogoje in pri Mali loki 3% dobrih pogojev. Povsod drugod za jerebico ni pogojev.

L.d. Stična

Južna polovica lovišča večina nižinski valovit teren. Severna polovica hribovita. Nadmorska višina od 326-775 m. Zemlja ilovnata na apnenčevi podlagi. Vodne razmere ugodne. Srednja letna temperatura 9 C. Padavin 1.400 mm na leto. Hrane dovolj. Gozda okrog 50%. Obdelanih površin kakih 30%. Roparic precej.

Stalež zajcev je bil pred vojno višji. Sedaj stalež pada. Vlagali niso. V nižinskem delu je teren ugoden za zajca. Fazan vložen šele po vojni. Drže se okoli Ivančne gorici proti Stični in proti Muljavi. Jerebic je bilo včasih več. Stalež bi se sedaj lahko povečal. Uničiti bi bilo treba roparice.

Zajec ima v nižinskem delu južne polovice lovišča 25% prav dobrih pogojev. Severno in jugozapadno in jugovzhodno od tega področja so tereni z dobrimi pogoji za zajca /30%/. V severnem hribovitem delu ima zajec le slabe pogoje. V južni polovici lovišča ima fazan 20% prav dobrih in prav toliko dobrih pogojev. Drugje zanj ni pogojev. Jerebica ima v nižinskem delu 12% prav dobrih in 2% dobrih pogojev. V ostalem terenu zanjo ni pogojev.

L.d. Sentvid pri Stični (5.280 ha)

Delno valovito nižinsko, delno hribovito lovišče. Nadmorska višina 350-600 m. Zemlja kraška ilovica, na apneni ali ~~mu-~~ dolomitni podlagi. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.400 mm na leto. Gozdov: 48%. Obdelanih površin 43%. Prehrambene razmere ugodne. Skrivališč dovolj.

Zajčji stalež je višji kot je bil pred vojno. Jerebic pa je bilo včasih več. Fazan je bil prvič zanešen po vojni in kaže kar lep rpirastek. Roparic so precej iztrebili in to se opazi pri zajcu in fazanu.

Zajec ima v srednjem in vzhodnem delu lovišča 40%

prav dobrih, ostalo so dobri pogoji. Fazan ima v sredini lovišča 27% prav dobrih pogojev, južno in severovzhodno od tod približno prav toliko dobrih pogojev. Drugod zanj ni pogojev. Jerebica ima edino okrog Sentvida in vzhodno od Doba 15% dobrih pogojev. Ostalo lovišče zanjo ni primerno.

L. d. K r k a (3.750 ha)

Teren večina nižinski valovit, edino v severozapadnem in jugozapadnem delu je nekaj hribovja. Zemlja kraška ilovnata na apnenčevi podlagi. Nadmorska višina od 300-600m. Srednja letna temperatura 9°C . Padavin 1.300 mm na leto. Gozdov 62%, prevladujejo mešani gozdovi. Obdelanih površin 18%.

Zajec ima dvakrat manjši stalež kot ga je imel pred vojno. Zadnje vlažne pomladi in poletja so napravila veliko škodo. Tudi roparic je preveč. Fazan je bil zanešen po vojni. Stalež ni posebno visok. Jerebičji stalež je nizek.

Zajec ima v (20% lovišču) prav dobrih pogojev, 60% dobrih pogojev. V ostalih predelih slabe. Fazan ima v srednjem delu lovišča 35% prav dobrih pogojev, v vzhodnem in zahodnem delu lovišča ima več področij z dobrimi pogoji. /30%/. Drugje ni pogojev za fazana. Jerebica ima pri Muljavi in Hrški vasi nekaj prav dobrih pogojev /10%/. Približno toliko ima tudi dobrih pogojev. Drugje za jerebico ni pogojev.

L. d. S u h a k r a j i n a (6.061 ha)

Večina valovit teren, z gozdovi pašniki, senožeti, njivami. Zahodni predel hribovit. Nadmorska višina od 270-739 m. Zemlja v glavnem ilovnata. Srednja letna temperatura 9°C . Padavin 1.300 mm na leto. Gozdov 35%, prevladujejo listnati gozdovi. Obdelanih površin 37%. Prehrambene razmere zadovoljive. ~~Stalež~~

Stalež nizke divjadi zadovoljiv. Bolezni pri zajcih nišo opazili. Fazan je prvič vložen šele 1956. Reje se tu ni nikoli zadrževal. Po naselitvi so se raztepli na širok teritorij. Jerebic bi lahko bilo več, če bi unišili roparice. Jerebic bi morali več nasaditi.č

Zajec ima v okolici Zagradca in v manjši meri v okolici

Ambrusa vsega skupaj kakih 15% prav dobrih pogojev. V vzhodni polovici lovišča ima še približno 50% dobrih pogojev. V zahodnem hribovitem predelu ima le slabe pogoje. Fazan ima v okolici Zagradca in Fužine približno 15% prav dobrih pogojev, severno in južno od teh ter v okolici Ambrusa je 20% dobrih pogojev. Ostalo lovišče ni primerno za fazana. Jerebica ima v okolici Zagradca in Ambrusa 10% dobrih pogojev. V ostalem lovišču zanjo ni pogojev.

EKOLOŠKA SLIKA OKRAJNE LOVSKE ZVEZE NOVO MESTO
GLEDE NA NIZKO DIVJAD

Dolenjska ima v glavnem kraški značaj nekako do železniške proge Ljubljana-Novo mesto. Dolenjsko gričevje pričenja jugovzhodno od Ljubljane in se nadaljuje do meje na LR Hrvatsko. Značilno za vso Dolenjsko je, da velikih sklenjenih površin polja ni z izjemo Krškega in Šentjernejskega polja. Pokrajino označujejo številni gozdovi z malimi jasicami, polji in travniki. Gričevje večini varira od 400-600m, le Gorjančci se ~~dvigajo~~ malo dvigajo nad 1000 m nadmorske ~~Mišine~~.

Vodne razmere v nižinah so ugodne, Krka s pritoki prepleta večino lovišč; v višjih legah vode manjka tam so izvirki radi kraškega terena zelo redki. Ravninski predel n.pr. okoli Kostanjevice vzdolž Krke je močvirnat, Krka pogosto prestopi bregove. Tla so kislá v sredogorju apnenec~~z~~dobro dušično podlago.

Povprečno je letnih padavin od 1200-1300 mm. Snežna odeja doseže večino od 30-60 cm, v prisojnih predelih sneg kmalu skopni, v senčnih pa pogosto leži še v marcu. Povprečna letna temper. znaša 9-10°C.

Gozd sestavlja največ bukev, h. ast in gaber. Po vsem predelu je dovolj grmičevja, ki nudi divjadi dobro skrivališče. Grmičevje sestavlja v glavnem les-ka, črni trn, glog in bregovita tršljika. Paša je izven poplavljenih delov sladka /travniki, košenice/ ob vodah kislá, je pa hrane preko leta za nizko divjad zadovoljiva.

Jerebica je v vidnem upadanju, to nazadovanje je opazno že dvoje desetletij. Tu so pogoji niso veliko izpremenili, biotop je ostal v celoti isti. ^{Na} Sentjernejsk^{em} polju ⁱⁿ dalje proti Kostanjevici se razmere boljšajo, tu je tudi biotop za jerebice zelo dober. Bolezen ^{je} na celotnem Krškem polju ~~je~~ v predvojnih letih močno zreducirala stalež, sedaj pa se popravlja. Vlagalo se v zadnjih 20 letih praktično ni nič in tu krivdo iskati o nizkem staležu ni ^{težko} lahko. S pametnim in načrtnim večletnim vlaganjem bi se tu lahko stalež dvignil na zadovoljivi nivo, morali bi pa pri ^{vlagati} tem ~~celotnem~~ okolju ne glede, če teren, kjer so pogoji, samo delno pripada lovski družini.

Prevladuje zmotno naziranje in to ravno v predelih kjer so pogoji za jerebico, ^{da} agrokemična sredstva uničujejo to divjad. Tudi slab stalež zajcev pripisujejo temu. Vlada veliko malodušje in skepticizem s strani lovcev samih o smotrnosti ponovnega naseljevanja in vlaganja, krivijo številne kemične preparate, ki se uporabljajo v kmetijstvu. Potem takem bi morali predeli kjer se v večji meri uporabljajo ta kemična sredstva imeti nizek stalež te divjadi /Vojvodina, Banat/ kar pa je ravno obratno. Če se ta agrokemična sredstva napačno dozirana, "razmerje topila in raztopine" imajo kvarne posledice za nizko divjad to pa je le vzrok v nestrokovnem uporabljanju, to je v tehničnem postopku s preparati. V zadnjem desetletju so pozne zime, obilo padavin, pogosta toča in mraz opravili svoje občutno škodo utrpi ravno mladi zarod in stalež se ne more v takih okoliščinah dvigniti, če ni zraven skrbne lovčeve roke, ki marsikje lahko prepreči pogin zlasti preko zime.

Fazan kaže zadovoljive uspehe, saj je pred vojno bil v redkih predelih /Mirna, grof Barba/ vzdolž Krke in nizko gričevje v okolici Krke z številnimi polji nužita fazanom prav dobre ~~okoliš~~ ^{pogoje} za prirastek. Fazan je bil naseljen šele po letu 1950 in nekatere lovske družine imajo prav zadovoljiv stalež.

Stalež zajcev je po mnenju lovcev v glavnem upadel, pogoje imajo lahko rečemo vse družine, za živetarjenje ni veliko terena. Vlagalo se je malo, nenačrtno, tudi krivolovstvo je velik minus. Povečati bi se moral boj proti škodljivcem in roparicam, katere zasledimo tu v precejšnji meri.

Belokranjski predel Okrajne lovske zveze Novo mesto tvori močno razgibano in valovito planoto južne Slovenije. Proti zahodu in severu jo obrobijo v velikem loku pobočja Roga in Gerjancev, proti jugu in vzhodu je odprta in jo omejuje Kolpa, Geološka podlaga tal so apnenci, ki jih spremljajo značilni kraški pojavi /vrtače, uvale/ hitro pronicanje vode in prdiranje kamenja in skal na površino. Tla so v glavnem rjavo-rdeča. Plitva rdeča ilovica tvori zgornjo talno plast povsem pustih pašnikov, tako, da Kras tam ni tako izrazit. Na takih tleh raste le borna trava, grmičje in brinje.

Podnevi je toplo pod panonskim ter deloma sredozemskim vplivom. /topli in južni vetrovi/. Povprečna letna temperatura znaša 9-10°C. Padavine so neenakomerne; spomladanske in jesenske so obilne, poletne pa zelo pičle, letno povprečje je 1200 mm. Glede kraškega značaja ter nezaščitenih ter slabo zaščitenih tal padavine hitro pronicajo in odnašajo prepereline v notranjost. Zemlja je na splošno slabo humozna in kislá, tekočih voda je malo, ravno tako studencev. Katastrski podatki za Belo krajino kažejo oca 15.000 ha gozdov in cca 24.000 ha travnikov in pašnikov. Gozdna površina zavzema 24% celotne površine v primerjavi z ostalo Slovenijo je gozdna površina revna. Gozdovi so raztrešeni po celem predelu, nekje gosteje nekje redkeje. Tla so v višjih legah boljša in zadovoljivo humozna, v nižjih pa kislá in trpijo na pomanjkanju kalcija. Med drevjem prevladuje hrast, ki s primešanim gabrom v nižjih legah predstavlja osnovni drevesni vrsti. Zelo pogosto naletimo na mešane gozdove hrasta in smreke. Tudi drugi listavci dobro uspevajo kakor javor, jesen, topol, vrba zlasti ob potokih in Kolpi. Travnikov kjer se lahko večkrat kosi je kvečjemu 1800 ha, ostalo so košenice, pašniki in steljniki.

Od nizke divjadi v Beli krajini dobro uspevajo edino zajci. Fazan in jerebica imata le majhna področja z dobrimi pogoji. Fazan se še najbolje drži ob Kolpi v bližini Metlike in Gradaca. Za jerebico je premalo strnjjenih polj. Glavna ovira za zadovoljiv dvig poljske perjadi je preveliko število roparic. Zatiranje ne pomaga veliko, ker stalno prihajajo iz kočevske strani. Kmetje imajo slab odnos do fazana in mu pripisujejo precej škode, ki jo napravijo druge ptice in glodalci.

Lovska družina Veliki Gaber /3.400 ha/

Teren hribovit, gričevnat in nižinski, Nižinski predeli valoviti. Nadmorska višina . Rjava kraška tla na apnenčevi podlagi. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1200-1300mm letno. V glavnem polja in gozd.

Za nizke divjad tu niso slabi pogoji. Med polji se gozdički z dovolj podrasti. Vodne razmere so ugodne. Jerebica se v zadnjih letih popravlja, kajti med letom 1942/43 je kuga uničila tam skoraj ves stalež. Šele sedaj po vlaganju se kažejo boljši uspehi. Predvojni stalež je bil baje precej visok /oca 200 kom/. Fazan je naseljen šele v zadnjem času. Prirastek ni bil preveč zadovoljiv. Spolno razmerje ni pravilno. Preveč je petelinov. S pravilnim odstrelom, bi ga nujno morali zmanjšati. Zajčjim stalež je precej visok. Razporeditev polj in gozdov je za zajca ugodna. Na splošno lahko rečemo, da ima zajec v več kot polovico lovišča prav dobre pogoje, edino v južni polovici ima dobre. Fazan ima slasti v srednjem delu lovišča prav dobre pogoje, severno in južno od teh dobre, dočim oba skrajna konca /južni in severni/ nimata pogojev za fašana. Jerebica ima le na majhnem področju okrog Gabra pravdobre in dobre pogoje.

L. d. Žuženberk

V večini hribovit teren, nekaj nižine. Nadmorska višina od 137 - 500 m. Rjava kraška tla, ponekod delno humozno apnenčasta. Skozi lovišče teče Krka. Srednja letna temperatura 9°, padavin letno okrog 1300 mm. Gozdov približno 30 %. Prevladujejo mešani gozdovi. Obdelovalne površine kakih 12%. Več kot polovico lovišča so pašniki.

Pogoji za nizke divjad zaradi premajhne površine polj in travnikov niso posebno ugodni. Zajec je razširjen po celem terenu edino v srednjem delu ima prav dobre pogoje, vse ostalo so dobri

pogoji. Fazan s skrbno nego uspeva zadovoljivo. V okolici Šmihela in Žuženberka ima prav dobre pogoje, dočim severno od Žuženberka ima nekaj dobrih pogojev. 65% lovišča ni primernega za fazana. Jerebica ima v dveh manjših predelih samo dobre pogoje.

L. d. Velika Loka /cca 3.500 ha/

Teren je valovita nižina in gričevje. Nekaj hribovja. Nadmorska višina 306-592 m. Tla so ilovnata peščena. Srednja letna temperatura je 9°C, padavin 1200 mm letno. Gozdov 56%, prevladujejo mešani in listnati gozdovi. Okrog 28 % obdelanih površin.

Stalež zajca je kar zadovoljiv, tudi fazanov je precej. Jerebice so se včasih vedno zadrževale sedaj pa je le še tu in tam kaka posamezna jerebica. Naravnih remiz za zajca je dovolj, prav tako za fazana. Vodne razmere so ugodne.

Zajec ima v velikem delu /60%/ prav dobre pogoje v ostalem delu dobre. Fazan v severnem delu lovišča nima pogojev, dočim ima v okolici Šentlovrenca in Vel. Loke prav dobre pogoje. Severno in južno od tod ima večje predele z dobrimi pogoji. Jerebica ima edino na zelo majhnem področju Vel. Loke prav dobre pogoje nekaj več pa ima okrog Šentlovrenca in Čateža dobrih pogojev.

L. d. Dobrnič /4.707 ha/

Precej hribovit in gričevnat teren z nadmorsko višino 280-630 m. Več manjših in večjih dolinic. Zemlja je rjava ilovnata, ponekod humozno apnenčasta. Srednja letna temperatura je 9°C, padavin pa 1200-1300 mm na leto. Gozdov je 55%, prevladujejo listavci. Obdelane zemlje je okrog 22 %. Stalnih tekočih voda ni, obstojajo le studenci in mlakuže.

Zajca je bilo včasih več, zadnje čase pa mu pomladanska mokrota precej škoduje. Padec staleža jerebic praprisujejo kemičnim sredstvom. Fazan se za silo drži, vendar bi mu bila potrebna večja nega in povišanje staleža z vlaganjem.

Zajec ima edino v sredini lovišča nekaj prav dobrih pogojev, drugače pa prevladujejo dobri pogoji.

Fazan ima v sredini lovišča in v severnem delu prav dobre pogoje, dobre pa v vzhodnem in severnem delu. Prav dobrih je nekaj več kot dobrih pogojev. V več kot polovici lovišča za fazana ni pogojev. Jerebica ima edino v srednjem delu nekaj manjših predelov z dobrimi pogoji in en predel z enakimi pogoji v severnem predelu lovišča.

L. d. Dvor /3.141 ha/

Vešina hribovit in gričevnat teren. Nižinskih predelov malo in še ti so valoviti. Nadmorska višina 300-500 m. Tla kraška ilcvnata delno humozno apnenčasta. Srednja letna temperatura 9°C, padavin okrog 1300 mm letno. Gozdov okrog 40%, njiv približno 20%, travnikov kar 30%. Prevladujejo listnati gozdovi. Ker so tla večina kisle prehrabeni pogoji niso preveč zadovoljivi. §

Stalež zajca je bil včasih večji dvakrat so jih vložili iz Prekmurja. Prav tako so dvakrat po vojni vložili fazane, stalež pa se ni posebno dvignil. Jerebičji stalež ni posebno velik.

Zajec ima v srednjem in severozapadnem delu lovišča prav dobre pogoje, po vsem ostalem lovišča dobre pogoje. Teh je preko 60%. Fazan ima le severozapadno od Dvora prav dobre pogoje, dečim vzhodno in jugovzhodno ima dobre pogoje. Teh je za spoznanje več. V več kot 60 % lovišča fazan nima pogojev. Jerebica ima edino severno, severnozapadno in južno od Dvora nekaj malega področij z dobrimi pogoji. Povsod drugje zanjo ni pogojev.

L. d. Mirna /3.119 ha/

Pretežno hribovit in gričevnat teren z nižino ob reki Mirni. Nadmorska višina 325-550 m. Rjava kraška tla, podlaga apnenec ali pa lapor. Vodne razmere ugodne. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin od 1200-1300 mm. Snega pade malo. 50% gozda in sicer mešanega, okrog 30% njiv in travnikov, 108 ha je vinogradov. Roparic predej.

Tereni so boljši za zajca in fazana kakor za jerebico. Fazane gojijo že dalj časa, sedaj se je stalež precej dvignil. Z uničevanjem roparic bi dosegli še boljši stalež nizke divjadi.

Zajec ima v več kot polovici terena prav dobre pogoje, v ostalem dobre. Skoro v istih predelih kot zajec ima tudi fazan prav dobre pogoje. V zapadnem in severnem delu lovišča ima dvoje področij /manjših/ z dobrimi pogoji. 40% lovišča nima pogojev za fazana. Jerebica ima edino v okolici Mirne in na delu meje proti Šentruperski družini nekaj prav dobrih pogojev. Večina lovišča ~~lovišča~~ pa nima pogojev za jerebico.

L. d. TREBNJE /5.282 ha/

V glavnem nižinsko in gričevnato področje, nekaj tudi hribovitih predelov. Znaten del lovišča poteka ob potoku Temenica. Zemlja rjava ilovnata, nekaj je tudi rdeče ilovice. Južni del lovišča na apneni podlagi, sverni na dolomitni. Srednja letna temp. je 9°C. Padavin 1200-1300 mm na leto. Gozdov preko 50% prevladujejo listnati in mešani gozdovi. Obdelane površine okrog 40%. Nekaj malega je vinogradov. Prehrambene razmere ugodne. Nadmorska višina 260-381 m. Nekaj potokov, glavna voda Temenica.

Več letna opazovanja so pokazala, da se jerebice ne morejo ustaliti dasi ravno imajo dobre pogoje. Stalež se stalno znižuje, čeprav jih ščitijo in negujejo. Verjetno je krivda v kemičnih zaščitnih sredstvih, čeprav so jih ponovno naselili ni opaziti posebnega porasta. Med zajci je bilo nekaj primerov psevdo tuberkuloze.

Zajec ima v 65% lovišča prav dobre pogoje v 30% dobre. Fazan ima v zapadnem delu lovišča kakih 30% od celotne površine lovišča ~~nekaj~~ prav dobrih pogojev. V severnem srednjem in južnem delu je kakih 20% dobrih pogojev, približno 50% nima pogojev za fazana. Jerebica ima severno od Trebenjega prav dobre pogoje in nekaj malega za dobre pogoje, drugače večji del lovišča ni primeren za jerebico.

Stalež niske divjadi bi se s primerno gojitvijo in pravilnim uporabljanjem agro-kemičnih sredstev precej dvignil. To velja zlasti za zajca in jerebico.

L.d. M i r n a p e č (4.804 ha)

Večina hribovit teren z nekaj večjimi dolinami in kotlinami, kjer so polja. Nadmorska višina od ~~175~~ 204 - 500 m. Večina rjava ilovica na apnenčevi podlagi. Nekaj humozno apnenčaste zemlje. Srednja letna temperatura je 9 °C, padavin 1.200 - 1.300 mm na leto. 65 % gozda, prevladujejo listnati in mešani gozdovi. Obdelovalne zemlje 25 %.

Fazan se kar dobro drži in kaže lepe uspehe. Za jerebico je preveč gozda, zato je stalež majhen. Pred vojno je bil nekoliko večji. Stalež zajca je kar zadovoljiv.

Zajec ima v sredini lovišča prav dobre pogoje. Prav tako ima nekaj prav dobrih pogojev v severnem in v vzhodnem delu lovišča. V ostalih predelih dobri pogoji / 50%/. Fazan ima v okolici Globodola, Mirne peči, Malenske vasi in Cerovca prav dobre pogoje. Površina teh je okrog 30%. Kakih 25 % je v lovišču (vzhodni in južni predel) dobrih pogojev. V ostalih predelih ni pogojev za fazana. Jerebica ima v sredini lovišča in v vzhodnem delu vsega skupaj kakih 20 % dobrih pogojev. Povsod drugje zanjo ni pogojev.

L.d. T o p l i c e (6.095 ha)

Teren delno nižinski zelo valovit, delno gričevnat in hribovit. Nadmorska višina med 175 in 550 m. Rjava kraška ilovnata tla na apneni podlagi. Vodne razmere so ugodne. Glavne vode so Krka, Sušica, Radešča itd. Srednja letna temperatura je 9°C, padavin okrog 1.300 mm na leto. Gozdov je 50 %, od tega je polovica iglastih, polovica mešanih gozdov. Obdelane površine. Obdelane površine komaj 10 %.

Zajčji stalež je še kar ugoden, dočim fazana in jerebice ni veliko. Vlagalo se je malo. Stalež perjadi je majhen tudi zaradi roparic in seveda zaradi majhne površine polj in travnikov.

Zajec ima v severno zapadnem delu lovišča precej prav dobrih pogojev, prav tako v okolici Ljubna in Uršnih Sel (vzhodni del lovišča). Vseh prav dobrih pogojev je okrog 30 %. Približno toliko je tudi področij s slabimi in dobrimi pogoji. Fazan ima v

severnem in severozapadnem delu lovišča nekaj prav dobrih in dobrih pogojev (v precej enaki meri). V okolici Uršnih Sel ima mahno področje s slabimi pogoji. 60 % lovišča ni primerna za fazana. Jerebica ima le okrog Toplice in Straže nekoliko področja z dobrimi pogoji in v okolici Uršnih Sel s slabimi pogoji. 90 % lovišča ni primerno za jerebico.

L.d. N o v o m e s t o (5.500 ha)

Zelo valovit nižinski in gričevnat teren z nadmorsko višino od 180 - 350 m. Nekaj hribovitega terena z nadmorsko višino 569 m. Zemlja rjava kraška ilovica na apnenčevi podlagi. Propustnost majhna. Srednja letna temperatura okrog 9°C. Padavin na leto okrog 1.300 mm. Sneg ne leži dolgo, poznih mrazov ni. Gozda je kakih 40 %, prevladujejo mešani in listnati gozdovi. Obdelane površine približno 30 %. Nekaj vinogradov. Vodne razmere dobre, glavna voda je Krka. Hrane dovolj.

Lovišče po konfiguraciji, po površini obdelane zemlje in po klimi kar odgovarjaja nizko divjad. Zajec ina v zapadnem predelu dobre pogoje, dočim je v vzhodnem delu precej terena s prav dobrimi pogoji. Glede na celo lovišče dobri pogoji prevladujejo v razmerju 1 : 2. Fazan v zapadnem delu lovišča nima pogojev, v vzhodnem pa ima prav dobre in dobre pogoje v enaki meri. Tudi jerebica v zahodnem hribovitem in gozdnem predelu nima pogojev, zato pa ima v vzhodnem delu, sicer na majhni površini, pač kjer so polja, dobre in prav dobre in nekaj slabih pogojev. Prav dobri pogoji nekoliko prevladujejo nad dobrimi in slabimi.

L.d. F r e b e l n o (3.913 ha)

Valovita nižina v severno zapadne in jugovzhodnem delu gričevje in hribovje. Nadmorska višina 330 - 600 m. Prevladuje rjava kraška ilovica. Vodne razmere ugodne. Gozdov okrog 50 %, Prevladuje mešani in listnati gozdovi. Obdelane zemlje kakih 28%. rednja letna temperatura 9°C, padavin 1.200 mm na leto. Hrane dovolj.

Zajčji stalež zadovoljiv, prav tako je fazanov še kar nekaj, dočima je stalež jerebic zelo nizek. Zajca in jerebic je bilo včasih več.

Zajec ima v jugozapadnem in v večjem severno vzhodnem delu prav dobre pogoje. Povsod drugje so dobri pogoji, ki jih je nekako 55 % celotne površine lovišča. Skoro na istem toda na nekoliko manjšem področju ima fazan prav dobre in dobre pogoje. Prav dobri prevladujejo v razmerju 2:1. 60 % lovišča ni primerno za fazana. Jerebica na zelo majhnem področju okrog Ornuške vasi prav dobre pogoje, dočima ima nekaj več dobrih pogojev okrog Mirne vasi. 90% lovišča ni primerne za jerebico.

L.d. Mokronog (3.172 ha)

Nekaj nižine, drugače gričevnat in hribovit teren. Nadmorska višina od 285 - 400 m. Zemlja rjava ilovnata na apnenčevi podlagi. Vodne razmere so srednje ugodne. Srednja letna temperatura je 9^oV. Padavin 1.200 - 1.300 mm na leto. Gozdov je 56 % prevladujejo listnati gozdovi. Obdelovalne zemlje 35 %.

Stalež zajca je bil včasih večji. Prav tako jerebičji, ki je sedaj zelo majhen. Nižinski predel z lepimi polji in naravnimi temizami je kar primeren za nizko divjad.

Zajec ima v srednjem in južnem delu precej terenov s prav dobrimi pogoji (60 %). V jugozapadnem in jugovzhodnem delu je kakih 15 % terena z dobrimi pogoji. Severni del lovišča ima slabe pogoje za zajca. Fazan ima v zapadnem delu kakih 30 % terena s prav dobrimi pogoji. Severno in vzhodno od teh predelov je nekaj malega področij z dobrimi in celo slabimi pogoji. Polovica lovišča nima pogojev za fazana. Jerebica ima severno zapadno od Mokronoga kakih 20 % terena s prav dobrimi pogoji in južno od tega prav ozek pas z dobrimi. Preko 3/4 lovišča nima pogojev za jerebico.

L.d. Šent Rupert (4.834 ha)

Teren nižinski, precej valovit, gričevnat in hribovit.

Gričevje je živahno razrezano. Ob Mirni je dolina pokrita z vlažnimi travniki in logom. Severni del je precej hribovit. Najbolj rodovitnen je nižinski svet ob Bistrici, levem pritoku Mirne in obrobne gorice. Zemlja je rjava ilovnata, ponekod humozno apnenčasta. Nadmorska višina od 245 - 800 m. Gozdov 45 %. Obdelane površine 32 %. Vodne razmere so dobre. Srednja letna temperatura je 9°C. Padavin 1.200 mm na leto.

Zajčji stalež je zelo dober, čeprav je v zadnjem času nekoliko upadel zaradi poznega snega in mraza. Jerebica je tu stalno zadržavala, toda pred vojno je bila številnejša. Sedanji stalež je majhen. Šele po tretjem vlaganju so opazili malenkostno izboljšanje.

~~Kjakeh~~ Zajec ima v južnem delu lovišča prav dobre pogoje. V ostalem delu slabe. Prav dobrih pogojev je kakih 40 % v celotne lovišču. Fazan ima južno od Šentruperta in Bistrice prav dobre pogoje, severovzhodno od teh krajev pa nekoliko manjši teren z dobrimi pogojev. 65 % lovišča ni primerne za fazana. Jerebica ima jugozapadno od Šentruperta in Bistrice nekaj prav dobrih pogojev, na področju severovzhodno od teh krajev pa slabe pogoje. Prav dobrih pogojev je več kakor slabih. 72 % lovišča ni primerne za jerebico.

L.d. Otošec (5.191 ha)

V glavnem nižinski in gričevnat teren, edino v zapadnem delu nekaj hribovja. Nižinski teren je ob Krki. Nadmorska višina je od 154 - 592 m. Zemlja rjava ilovica. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.300 mm na leto. Gozdov 20 %. V glavnem so mešani gozdovi. Obdelane površine 27 %. Prehrambene razmere ugodne. Roparic precej. Pregosta naseljenost ni preveč primerna za nizko divjad, čeprav so pogoji zelo dobri.

Stalež zajca, fazan in jerebice ni posebno velik. Zajec ima v večini lovišča prav dobre pogoje, edino v hribovitem predelu ima slabe. Fazan ima v pasu ob Krki in okoli Gorenje vasi prav dobre pogoje. Nekoliko večji teren z dobrimi pogoji se širi okrog Toplic, Zalovče in Šmarjete. V 30 % lovišča fazan nima pogojev. V istih predelih, toda na manjšem terenu ima jerebica prav dobre pogoje in nekaj dobrih. V 60 % lovišča ni pogojev.

L.d. Š k o c i j a n (5.000 ha)

Večina gričevnat svet mek krško in mirnsko dolino in del ravnine proti Krki. Južni del l.d. je torej nižinski z mešanimi polji, gozdovi in travniki. V ostalem delu manjše plitve dolinice in par večjih dolin. Nadmorska višina od 150 - 500 m. Srednja letna temperatura 9°C, padavin 1.200 - 1.300 mm na leto. Večji del rjava kraška tla. Vodne razmere ugodne. Gozdov 46 %; prevladujejo listnati in mešani gozdovi. Obdelane zemlje 48 %. Hrane dovolj.

Zajčji stalež zelo ugoden. Tudi fazanov je veliko, čeprav so bili šele pred petimi leti prvič vloženi. Stalež jerebic zadovoljiv. Zajce so vložili. Izvirali so iz Primorske. Bili so markirani, toda dosedaj niso še nobenega odstrelili. Jerebic niso vlagali.

Zajec ima v 64 % prav dobre pogoje. V vzhodnem delu ima kakih 25 % dobrih pogojev. Fazan ima manjši predel v severozapadnem predelu slabe pogoje, drugače pa ima v velikem delu lovišča prav dobre in dobre pogoje. Prav dobri nekoliko prevladujejo. Edino v severnem in severovzhodnem delu lovišča je kakih 20 % terena, kjer ni pogojev za fazana. Jerebica ima v južnem in jugovzhodnem delu prav dobre in dobre pogoje, približno v enakih delih. 55 % ozemlja ni primernega za jerebico.

L.d. P a d e ž (5.863 ha)

Precej hribovito in gričevnato lovišče. V južnem delu prehaja v Gorjance. Nadmorska višina od 180 do 620 m. Srednja letna temperatura je 9°C, padavin je 1.300 mm na leto. Prevladujejo rjava kraška tla. Gozdov preko 60%, prevladujejo mešani in listnati gozdovi. Obdelane površine 23%.

Stalež nizke divjadi zadovoljiv. Zajec ima v severnem in severovzhodnem delu prav dobre pogoje. V vsem ostalem delu, razen v goratem jugu, kjer ima slabe pogoje, ima sicer dobre pogoje. Dobrih pogojev ima z ozirom na celotno lovišče 65%, prav dobrih ima 20%. Fazan ima v severni polovici lovišča prav dobre in dobre pogoje, precej v enaki meri, dočim južna polovica nima pogojev za

fazana. Jerebica le pri Šmihelu manjše področje prav dobrih pogojev in pri Stranski vasi nekaj slabih pogojev. Neznatnem predelu pri Težki vodi ima dobre pogoje. V večini lovišča pa ni pogojev za jerebico. *

L.d. Gorjanci (5.900 ha)

Večina gričevje in hrčkovje. Nadmorska višina od 180 - 824 m. Zemlja rjava ilovnata, ponekod humozno apnenčasta. Srednja letna temperatura 9°C, padavin okrog 1.300 mm na leto. Gozdov preko 60%, prevladujejo mešani gozdovi. Obdelane površine kakih 20%.

Zajčji stalež zadovoljiv, jerebic ni posebno veliko, stalež fazana pa precej majhen. Zajec ima v zapadnem in severovzhodnem delu prav dobre pogoje. Povsod drugje, razen skrajnega juga, ima dobre pogoje. V samih Gorjancih pa slabe pogoje. Prav dobrih in dobrih pogojev je 85% in sicer v enakem sorazmerju. Fazan ima v severni polovici precej terena s prav dobrimi in dobrimi pogoji. Razmerje prav dobrih in dobrih pogojev je približno 1:1. Okrog 60% lovišča nima pogojev za fazana. Jerebica ima v severni polovici lovišča več manjših predelov z prav dobrimi in dobrimi pogoji. Nekaj malega je celo slabih pogojev. Preko 80% lovišča pa ni primernega za jerebico.

L.d. Brusnice (3.660 ha).

Teren je valovit in gričevnat, ki na jugu prehaja v Gorjance, Nadmorska višina od 250 - 1100 m. Zemlja večina ilovnata na slabo propustni podlagi. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin okrog 1.300 mm na leto. Gozdov preko 60%, obdelane zemlje okrog 25%. Gozdovi so večina listnati in mešani.

Življenjskega prostora za fazana in jerebico ni veliko, ker je polj in travnikov malo. Edino zajec ima dovolj področij, kjer uspeva. Stalež jerebic je ~~zelo~~ nizek. Stalež fazana pa je še slabši. Fazanji stalež bi se lahko občutno dvignil, ker v nekaterih predelih ima še kar pogoje.

Zajec ima približno v 50% lovišča prav dobre pogoje, v 40% dobre in na skrajnem jugu kakih 10% slabih pogojev. Fazan ima v severnem delu in v okolici Gaberja nekaj prav dobrih

pogojev. V srednjem delu lovišča ima nekaj več dobrih pogojev. Okrog 40% lovišča ni primerna za fazana. Jerebica ima v okolici Brusnic prav dobre pogoje, južno in vzhodno od tega predela je nekaj slabih pogojev. V okolici Gaberja je področje z dobrimi pogoji. 80% lovišča ni primernega za jerebico.

L.d. Orehovica (2.306 ha)

Teren razgiban in hribovit. Nekaj nižinskega valovitega terena. Nadmorska višina od 300 do 1.080 m. Zemlja rjava ilovnata, nekaj jo je humozno apnenčaste. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.300 mm na leto. Gozdov okrog 60%, večina so listnati gozdovi. Obdelovalne površine (vinogradi so izuzeti) kakih 20%. Ponekod so močvirja. Stalež nizke divjadi ni posebno visok.

Stalež nizke divjadi bi lahko bil precej višji. Zajec ima v severovzhodnem delu lovišča prav dobre pogoje (50%) V zapadnem in srednjem delu lovišča ima kakih 35% dobrih pogojev. Južni predel ima slabe pogoje. Fazan ima samo v skrajnem severnem delu kakih 15% prav dobrih pogojev, nato sledi do sredine lovišča kakih 35% terena z dobrimi pogoji - Vsa južna polovica in nekaj zapadnega dela severne polovice nima pogojev za fazana. Jerebica ima v vzhodnem delu severne polovice precej terena s prav dobrimi in dobrimi, in nekaj malega s slabimi pogoji. Zahodni in južni del lovišča /80%/ nima pogojev za jerebico.

L.d. Šentjernej (6.649 ha)

1/3 je nižinskega, 2/3 pa sredogorskega terena. Na desnem delu Krke obširno ravno polje in nad njim gozdnato pobočje Gorjancev, ki je na mnogih mestih zasajeno z vinogradi. V ravninskem delu je poleg njiv in travnikov tudi nekaj gozdov. Izpod Gorjancev izvira mnogo potočkov, ki se izlivajo v Krko. Nadmorska višina od 150 - 980 m. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.200 mm na leto. Zemlja rjava ilovnata in humozno apnenčasta. Gozdov 54%, prevladujejo listnati gozdovi. Obdelanih površin (njiv in travnikov) 32%.

Biotop za nizko divjad je tod zelo dober, zlasti za zajca. Zajčji stalež je zadovoljiv, dosegel je predvojnega. Obširna

L.d. Podbočje /3.194 ha)

Na levem bregu Krke nekaj nižine žnobdelano zemljo, nato hribovit teren. Nadmorska višina 153m. Tla so v nižini starejše in mlajše naplavine, v ~~gatalem~~ hribovitem terenu so tla bolj ilovnata na apnenčevi podlagi. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.200 mm na leto. Gozdov preko 50 %, prevladujejo listnati. Obdelane površine 34%. Vodne razmere ugodne. Množine hrane je zadovoljiva.

Levi breg Krke je ugoden za nizko divjad. Na tem področju se zlasti zadržujeta zajec in fazan. Jerebice pa so v zadnje desetletju popolnoma izginile. V zapadnem in severnem delu lovišča je nekaj prav dobrih, večina pa dobrih pogojev za zajca. Bližina Krke ima tudi prav dobre pogoje za fazana, sledi jim pa nekoliko večji pas dobrih pogojev. V vsem hribovitem delu ni pogojev za fazana. Jerebičji stalež bi bilo nujno obnoviti, saj ima jerebica v nižinskem delu nekaj prav dobrih pogojev.

L.d. Suhor (1.900 ha)

S to družino preidemo v področje belokranjskih lovskih družin.

Lovišče se od Gorjancev počasi spušča proti Metliki. Teren je zelo razgiban, valovit. Nadmorska višina od 200 - 800 m. Zemlja je kraška rjavica, na apnenčevi podlagi. Vodne razmere zelo neugodne. Srednja letna temperatura 9°C. Padavin 1.300 mm na leto. Gozdov kakih 42%, njiv je 21%. Prehrambene razmere zadovoljive. Roparic je srednje veliko.

Stalež zajca je kar ugoden, čeprav trdijo, da je bila pred vojno občutno višji. Tudi jerebica se zadržuje po poljih, toda ni preveč številna. Pred vojno jih je bilo več. Fazani se ne drže posebno dobro. Pomanjkanje tekočih voda z obrežno vegetacijo se občutno pozna. Navadno uhajajo proti Žumberku.

Zajec ima v južnem delu lovišča prav dobre pogoje. Severno od vasi Suhor ima dobre pogoje. Jerebica ima nekaj dobrih in nekaj slabih pogojev v južnem delu lovišča. Fazan ima v lovišču na majhnem predelu samo slabe pogoje. Posebnega dviga staleža nizke divjadi ni pričakovati.

L.d. S T R e k l j e v c i (4.520 ha)

Podobno kot Suhor je tudi to lovišče zelo razgibano, valovito in gričevnato, ki se postopoma dviguje proti Gorjancem. Nadmorska višina 165 - 834 m. V nižinskem delu se med listnatimi gozdovi razprostirajo polja, travniki, vinogradi in šadovnjaki. Hriboviti del v večini porasel z listnatimi gozdovi, ki so sem ter tja prekinjeni s senožeti. Kraški pojavi povsod izraziti. Zemlja ilovnata na apnenčevi podlagi. Vodne razmere niso ugodne. Srednja letna temperatura je 9°C . Padavin okoli 1.300 mm na leto. Zime niso preostre. Vseh gozdov je okrog 64% najiv in travnikov okrog 15%.

Čeprav prehrabne razmere ne zglejajo dobre, je zajčji stalež precej visok. Isto velja za jerebico, kajti na majhnem področju obdelane zemlje je kar mnogoštevilna. Za fazana tereni ne odgovarjajo.

Zajec ima v glavnem dobre pogoje /nižinski predel/, nekaj celo prav dobrih. Jerebica ima v dveh manjših predelih /okrog Češnjevca in Strekljevca) dobre pogoje. Fazan ima le slabe pogoje in še to na majhnem področju.

L.d. S e m i č (63-700 ha)

Terren 60% hribovit, le 40% valovitega nižinskega sveta. Hriboviti del precej strmo pada proti nižinskemu. Nadmorska višina 330 - 700 m. Zemlja večina kraška rkavica. Tla niso posebno propustna. Srednja letna temperatura okrog 9°C . Padavin 1.300 mm na leto. Vodne razmere slabe, le nekaj potočkov. Gozdov kakih 40%. Obdelovalne površine 24%, vinogradov 14%. Prehrabne razmere srednje.

Zajčji stalež precej ugoden, jerebica in fazanov bolj malo. Fazani se v glavnem držijo le v krompiriščih okrog Mladice.

Zajec ima v nižinskem predelu po večini dobre pogoje, edino od Semiča proti Otovcu ima prav dobre. V hribovitem predelu so pogoji slabi. Fazan in jerebica imata v glavnem slabe pogoje in še to na majhnem področju.

L.d. Č r n o m e l j (5.720 ha)

Zapadni del lovišča hribovit (odstki Roga) z nadmorsko višino 836 m. Srednji in vzhodni del lovišča zelo valovita nižina, z nadmorsko višino od 156 - 220 m. Zemlja ilovnata, podlaga apnenčasta. Srednja letna temperatura 9-10°C. Padavin okrog 1.300 mm. Poljetje suho. Glavna reka je Lahinja, drugače več izvirov, od katerih nekateri poniknejo. V lovišču več luž. Gozdov okrog 46 %. Prevladujejo listnati gozdovi. Obdelovalne zemlje kakih 30%. Nekaj vinogradov /300 ha/. Hrane dovolj. Roparice zelo mnogoštevilne, prihajajo iz kočevske strani.

Zajčji stalež zelo zadovoljiv. Klimatski pogoji zanj so kar dobri. Naselitev vojvodinskih zajcev 1954 se ni obnesla. Fazani in jerebice se držijo slabše. Kljub vlaganju se njihov stalež ni posebno opomogel. Krivda je v neprimernem terenu in v prevelikem številu roparic.

Fazan ima v lovišču skoraj v enaki meri prav dobre in dobre pogoje. V zahodnem hribovitem predelu in v področjih večjega nižinskega gozda so slabi pogoji za zajca. Izjema so le rabni pogoji. Fazan ima na nekaj manjših mestih v lovišču slabe pogoje, le v okolici Otovca so dobri pogoji. Večina lovišča pa nima pogojev za fazana. Jerebica ima le na majhnem področju slabe pogoje (preveč gozdov).

L.d. L o k a (4.960 ha)

Zapadni del lovišča hribovit, dviga se do preko 800 m. Srednji in vzhodni del nižinski, precej valovit teren z nadmorsko višino od 156 - 190 m. Zemlja ilovnata na apnenčevi podlagi. Propustnost majhna. Srednja letna temperatura okrog 10°C. Padavin ca 1.300 mm na leto. Gozda kakih 45%, prevladujejo listnati gozdovi, slede iglasti. Glavni vodi sta Lahinja in Dobličica. Obdelanih površin skoraj 25%. Roparic mnogo, prihajajo iz kočevske strani.

Zajčji stalež zelo zadovoljiv. V hribovitih predelih jih je sicer manj, so pa bolj kvalitetni. Fazani in jerebice se slabo držijo iz istega vzroka kot v l.d. Črnomelj. V okolici Loke in Doblič ima zajec prav dobre pogoje. Drugače ima v večjem delu lovišča dobre pogoje. Slabi so le v hribovitem delu in v notranjo-

njosti večjih strjenih nižinskih gozdov. Fazan ima le v bližini Boke in Doblíč nekaj slabih pogojev. Drugje nima pogojev. Skoro na istem področju ima tudi jerebica slabe pogoje.

L.d. Predgrad (4.200 ha)

Večina hribovit teren, z nadmorsko višino od 350 - 860 m. Zemlja ilovnato peščena, ne posebej rodovitna. Srednja letna temperatura je okrog 9°C. Letno povprečje padavin 1.300 mm. Gozdov okrog 52%, prevladujejo mešani gozdovi. Obdelanih površin kakih 20%. Nekaj vinogradov. Hrane ni dovolj. Roparic mnogo.

Pogoje imajo v lovišču samo zajci in sicer v srednjem in jugozahodnem delu nekaj dobrih pogojev, dočim imajo v hribovitih gozdnatih predelih le slabe pogoje. Od fazana in jerebice ni pričakovati posebnih uspehov.

L.d. Sinji vrh (4.300 ha)

Kakor gornja ima tudi ta družina večina hribovit teren, Nadmorska višina ob Kolpi 180m, v hribovitih predelih preko 800 m. Zemlja ilovnata, ponekod humozno apnenčasta. Srednja letna temperatura je med 9 in 10°C. Padavin 1.300 mm na leto. Gozdov 46%, največ je mešanih. Obdelovalnih površin kakih 22%. Hrane ni dovolj. Glavna voda je Kolpa, Roparic mnogo.

Južni i zapadni del lovišča ima področje z dobrimi pogoji za zajca. Sicer polovica lovišča slabe pogoje. Fazana in jerebica le prav malo dobrih pogojev okrog Radencev.

L.d. Dragatuš /4.240 ha/

Večina nižinski teren z nadmorsko višino okrog 160 m. Zahodni del hribovit z nadmorsko višino preko 800 m, vzhodni del je gričevnat. Dragatuško polje je razmeroma ravno, sem in tja valovito. Zemlja težka rjava ilovica, ponekod /terra rossa/, na dnu vrtač humus. Propustnost slaba. Kraški pojavi zlasti v južnem delu lovišča. Srednja letna temperatura 10°C. Padavin 1.300 mm na leto. Precej potočkov in studencev. V južnem delu lovišča nekaj močvirij. Gozdov 25% prevladujejo listnati gozdovi. Obdelovalne zemlje 40%, toda od tega največ travniki. Prehrambene razmere zadovoljive. Roparic mnogo.

Zajčji stalež precej visok, čeprav bi bil lahko višji. Poskusi s fazani niso uspeli. Večina so se preselili drugam. Sedanji stalež neznaten. Glavni vzrok so roparice. Jerebic je bilo včasih več, toda stalež je sedaj precej padel.

Zajec ima v osrednjem delu lovišča /Dragatuško-Obrško polje/ prav dobre pogoje. Na obeh straneh tega predela ima bolj ali manj ozek pas dobrih pogojev. Slabi pogoji so le v gozdnatem, hribovitem področju lovišča. Jerebica ima le na Dragatuško-Obrškem polju dobre pogoje, povsod drugje nima pogojev. Na podobnem področju, ki pa se širi tudi proti vzhodu ima fazan slabe pogoje. Povsod drugod ni zanj pogojev.

L.d. V i n i c a (6.471 ha)

Hribovit in gričevnat teren ob Kolpi. Izraziti kras. Nadmorska višina od 150 - 620 m. Zemlja večinoma kraška rjavica, sem in tja nekaj področij z terra rossa. Srednja letna temperatura nad 10°C. Padavin od 1.200 - 1.300 mm na leto. Gozda okrog 30%. V glavnem mešani gozdovi. Veliko terena pokrivajo stelniki. Obdelane zemlje 36%. Hrana zadovoljiva. Roparic mnogo.

Zajčji stalež precej velik. Zajci so zelo kvalitetni. Pred vojno je bil baje stalež večji. Fazani se slabo držijo, prav tako jerebice. Preveč je roparic in tudi teren jim ne odgovarja. Pred vojno je bil jerebičji stalež nekoliko večji, toda bile so iztrebljene. Sedaj so število dvignili z vlaganjem leta 1955/56. 1955 so bili vloženi tudi fazani.

Zajec ima v zapadnem delu lovišča nekaj prav dobrih pogojev. Večina in višča pripada dobrim pogojem, dočim so slabi le v sredini strjenih gozdov. Jerebica ima le v zapadnem delu nekaj slabih pogojev, dočim v veliki večini lovišča nima pogojev. Isto velja za fazana, ki ima nekaj slabih pogojev v področjih ob Kolpi. Kolpa ~~in~~ ima tu preveč strme bregove. Z uničenjem roparic bi se stalež nizke perjadi lahko nekoliko dvignil.

L.d. A d l e š i č i (5.544 ha)

Teren gričevnat, zelo valovit. Južnappolovica izrazito kraška. Nadmorska višina od 180 - 250 m. Večina ilovica in kamenit teren. Zemlja ni posebno propustna. Srednja letna temperatura 10°C.

Padavin okrog 1.200 mm na leto. Gozda in stelnikov je 60%. Njiv le kakih 8%. Pašnikov 27%. Prehrabane razmere niso posebno ugodne. Roparic precej. Glavna voda je Kolpa, ki pa ima precej nizko ležečo strugo.

Zajčji stalež izredno visok, čeprav na splošno niso tako sijajni pogoji. Fazan se je slabo obnesel. Životari jih le par komadov. Tudi jerebičji stalež je kljub vlažnosti zelo slab.

Zajec ima v srednjem in vzhodnem delu lovišča/vzdolž Kolpe/ prav dobre pogoje. Če sledi ozek pas dobrih pogojev. V sredini večjih gozdov so slabi pogoji za zajca /kakih 30% lovišča, Jerebica in fazan imata le majhno območje v vzhodnem delu lovišča s slabimi pogoji. Večina lovišča zanje ni primerno.

L. d. Gradac (4.064)

V glavnem nižinsko lovišče z valovitim terenom, kjer je vse polno vrtač. Edino ob Kolpi je aluvijalno diluvijalna ravnina. Glavne vode so Krupa, Lahinja in Kolpa, torej vodne razmere so še kar ugodne. Velik del lovišča zavzemajo stelniki. Nadmorska višina večinoma med 140 in 165 m. Najvišja ne seže mnogo čez 300 m. Zemlja ilovnata, ponekod terra rossa. Srednja letna temperatura je 10°C. Padavin okrog 1.200 mm na leto. Gozdov 38%, večinoma so mešani gozdovi. Obdelovalne zemlje kakih 30%. Hrane dovolj. Roparic srednje veliko.

Zajčji stalež zadovoljiv, večji ni zaželen, ker bi delali škodo. Fazani in jerebice parkrat naseljeni. Fazani se zelo radi odseljujejo drugam, nekaj pa se jih stalno zadržujejo v lovišču, Jerebičji stalež ni visok, kaže pa dobro.

Zajec ima v okolici Gradaca /manjše področje/ in v širokem pasu ob Kolpi prav dobre pogoje. Približno toliko je v lovišču dobrih pogojev. Slabi so le v sredini večjih gozdnih kompleksov /kakih 18%. Jerebicama več manjših področij ob Kolpi in eno v bližini Gradaca z dobrimi pogoji. V južnem delu lovišča je tudi manjši predel s slabimi pogoji. Večina lovišča nima pogojev za jerebico. Fazan ima dobre pogoje samo ob Kolpi in nekaj ob Lahinji. Nekaj slabih pogojev je ob Krupi. 65% lovišča nima pogojev za fazana.

L.d. Metlika (4.336 ha)

Teren nižinski, zelo valovit, ki se proti severu in severozapadu dviga v vinske gorice. Ob Kolpi aluvijalno deluvijalna ravnina, ki je ponekod zelo močvirnata. ^{Nekako} Nekoliko od železnice Ljubljana-Karlovac se prične valovit teren, ki je večinoma obdelan. Od Metlike proti severu se prične to področje dvigati. Ta del je večinoma porasel s stelniki. Za temi sledi nizko hribovje z vinskimi goricami proti jugu in z listnatimi gozdovi proti severu. Nadmorska višina od 140 - 450 m. Zemlja večina rjava ilovica, ponekod terra rossa. Propustnost slaba. Kras v valovitem predelu zelo izrazit. Srednja letna temperatura 10°C. Padavin 1.200 mm na leto. Poletja so sušna. Glavna voda je Kolpa s pritoki Obrh in Sušica. Slednja poleti presahne. Gozdov 38%; večina so listnati gozdovi. Njiv in travnikov 26%. Hrane dovolj, roparic precej.

Zajčji stalež je bil pred vojno občutno višji. Sedaj je kar zadovoljiv. Fazani so bili po vojni naseljeni 1952, 1954 in 1956 leta. V začetku so zelo dobro kazali, sedaj pa je stanje nekoliko slabše. Roparice in slabi odnosi kmetovalcev do fazana so glavna ovira za njegov uspešen razvoj. Stanje jerebic še kar zadovoljivo, čeprav bi bilo lahko večje.

Zajec ima v nižinskem svetu, razen v bolj močvirnih predelih okoli Kolpe, prav dobre pogoje. Drugače ima v večini lovišča dobre pogoje. Predelov s slabimi pogoji je malo. Fazan ima v velikem delu južne polovice lovišča vse do Kolpe dobre pogoje. Nekaj dobrih ima tudi v severni polovici lovišča, Od Bočke proti Lokvici je manjši predel s slabimi pogoji. Okrog 50% loviščan ni primerno za fazana. Jerebica ima nekaj dobrih pogojev v nižinsko valovitem predelu. Severno od Metlike je še nekaj slabih pogojev. V 82% lovišča ni pogojev za jerebico.

Zaključki in predlogi

Ozemlje, ki ga zavzemajo Okrajne lovske zveze Kranj, Ljubljana /brez kočevske/ in Novo mesto je tako razčlenjeno in raznoliko, da so le manjši predeli s prav podobnimi pogoji za nizko divjad.

Odličnih pogojev nima nobeno lovišče; edino za zajca in jerebico imajo družine, ki obsegajo večji del Mengeškega polja in del Ljubljanskega polja imajo prav dobre pogoje, ki se že približujejo odličnim.

Lovske družine, ki vključujejo predel Sorškega, Mengeškega in Ljubljanskega polja, imajo prav dobre pogoje za zajca. Isto velja za vse družine, ki leže ob dolini Mirne, Temenice in Krke /izvzete so družine v bližini izvira/. Savska dolina od Bleda in Bledovljice do Kranja ima za zajca dobre pogoje, prav tako pretežni del Ljubljanskega barja, dalje družine Grosuplje, Višnja gora, Stična, Krka, Suha krajina, družine v vznožju Gorjancev in pretežni del Bele krajine. Družine s slabimi pogoji za zajca so tiste, ki imajo večina terena v Alpah, alpskih predgorjih in kraških planotah.

Skoro isto področje kot za zajca pride v poštev za prav dobro in dobro oceno za fazana, le da je obseg terenov, kjer prebiva občutno manjši. Najbolje uspevajo fazani /prav dobri pogoji/ v posavju od Kranja do Laz. Na tem področju segajo precej daleč v Sorško polje, Kamniško ravan in Ljubljansko polje. Izredno dobro področje za fazana je na ozemlju lovišča Pšata. Fazan ima prav dobre pogoje še v srednjem in spodnjem toku Kamniške Bistrice, Sore in Ljubljanice, dalje v dolinah Krke, Temenice in Mirne /prav tako so izvzeti tereni ob izviru omenjenih rek/. Vsi ostali nižinski predeli Kranjskega polja, en del Barja, ostali nižinski predeli Dolenjske in skrajni jugovzhodni del Bele krajine imajo za fazana dobre pogoje. Predeli ki so pretežno slabi za zajca povečini nimajo pogojev za fazana ali pa v tako majhni meri slabe ali dobre pogoje, da to ne prihaja v poštev.

Se manjše predele s pogoji za bivanje imajo jerebice. Res najboljše tereni zanje so del Kranjskega polja, Mengeško polje,

Sorško polje in Ljubljansko polje ter manjši predeli v dolini Krke /od Novega mesta/, Temenice /od Trebnjega/ in Mirne/ od Mirne/. V ostalih nižinskih predelih Kranjskega polja, Kamniške ravani, dela Ljubljanskega barja in nižinskih predelov Dolenjske /razen seveda omenjenih predelov s prav dobrimi pogoji/ ima jerebica večja ali manjša področja z dobrimi pogoji. V Beli krajini ima jerebica le v metliški, gradaški, dragatuški in štrekljevski družini nekaj dobrih pogojev. Povsod drugje v Beli krajini ima slabe ali pa jih sploh nima. V alpskih predelih, alpskih predgorjih, na visokih kraških planotah jerebica nima pogojev ali pa tako majhne, da za ekonomiko lovišča nimajo pomena.

Kot smo že v uvodu omenili, bodo lahko naše karte služile kot baza za bonitiranje lovišč. Že po procentu področij z ugodnimi pogoji se bo lahko določila kvaliteta lovišča.

V zvezi z ohranitvijo ali z izboljšanjem staleža predlagamo:

- 1./rigorozno borbo proti roparicam, kajti v marsikaterih družinah, ki imajo dobre ali prav dobre pogoje je stalež nizek samo zaradi številnih roparic.
- 2./tam kjer so dobri ali prav dobri pogoji, bi bilo potrebno čim več vlaganja niške divjadi. Pri tem je treba paziti, da nase-ljujemo zajce in jerebice le iz sorodnih biotopov, ker lahko drugače doživimo razočaranje. Pri fazanu bi bilo dobro, da izbiramo za različne biotope različne podvrste fazanov, od katerih vsaka preferira drugačno področje. Znano je, da nekatere podvrste žive bolj v suhih stepnih predelih, ki so le malo ob- rasli z gozdom in grmičevjem, druge zopet dobro uspevajo v pre- cej zamočvirjenih predelih in tretje ne motijo višje lege. Pod- vrste, ki so boljši letalci, bi dali tja, kjer je težko znižati stalež roparic. Če poznamo za naravne podvrste biotop njihove pradomovine, mu pri nas ne bo težko najti odgovarjajoče okolje.
- 3./Potrebno bi bilo proučevanje zdravstvenega stanja nizke divjadi in sicer zaradi potrebne asanacije staleža, kakor tudi da bi se preprečilo prenašanje bolezni iz enega v drugo lovišče.

- 4./ V predelih Mengeškega, Sorškega in Ljubljanskega polja bi bilo potrebno zasaditi čim več remiz, ki bodo nudile zaščito nizki divjadi, zlasti perjadi. Remize bi bilo potrebno zasajevati načrtno.
- 5./ Kontrolo nad pravilno uporabo agrokemičnih sredstev. Predpisane doze običajno mnogo ne škodujejo.
- 6./ Vzgojo prebivalstva v predelih /n.pr. Bela Krajina/, kjer nimajo dobrega odnosa, zlasti do poljske perjadi. Zainteresirati bi bilo potrebno učiteljstvo, da v takih predelih intenzivnejše že šolski mladini vceplja ljubezen do divjadi in jo poduči kako koristna sta fazan in jerebica za uničevanje poljskih škodljivcev.

Ko bo končana rajonizacija cele Slovenije, bo možno podati še bolj izčrpne zaključke in še v večji meri precizirati naše predloge. Nadaljno delo bo brez dvoma odkrilo še druge probleme.

B i b l i o g r a f i j a

- Allee, Emerson, Park, Park, Schmidt. Animal Ecology 1950.
- G.L. Clark. Elements of Ecology New York, London 1954.
- Čeović. Fazan. Lovačka knjiga Zagreb 1947.
- Grasse. Traité de Zoologie. Tome XVII. Mammifères Paris 1955.
- Furlan D. Kadavinske karte Slovenije. Ljubljana 1954.
- Krajevni leksikon Dravske banovine (1937). Zveza za tujski promet Ljubljana.
- G. E. Kiehlhauer: Genaue Standortbeschreibung als Grundlage der Wildtierforschung. Jahrbuch 1957, Graz.
- A. Mazlu. Fazan. Lovac 1949.
- A. Melik: (1935): Slovenija. SM Ljubljana.
- Naumann. Naturgeschichte der Vögel Mitteleuropas. 1906
- Knud Paludan. The breeding season of partridge in 1953. Danske Vildtundersøgelser, Hefte 3. Kobenhaven 1954.
- S.A. Pirce. Jerebica. Lovac 1947
- W. Rieck. Untersuchung über die Vermehrung des Feldhasen. Z. Jagdwissensch. Bd. 2 (1956).
- W. Rieck: Der Feldhase. Z. Jagdwissensch.
- Srdić, Rohr, Car. Binitiranje lovišta (za zeca, fazana, trčku i kamenjarku) Inst. za šum i lovna istraž. Zagreb 1955.
- S. Stefanović. Za planski rad i napredne mere u lovstvu. Lovačka revija. br. 3 godina 1957.
- B. Šepa. Pernata divljač i investiranje u lovstvu. ibidem.
- B. Šepa. Biserno ostrvo, naš eksperimentalni objekt. Godišnjak 1954.
- R. Tancig in B. Ferlinč. Orijentacijska pedološka karta Slovenije.
- S.I. Valentinčić. O vojvodžanskom zecu. Godišnjak 1955.
- K. Westersko. Taxonomy, Distribution and Habitat utilisation of New Zealand Pheasants. Dep. of intern. Aff. Wildlife publ. No 40 A. 1956 Wellington.
- Your Year's Work. I.C.I. game services. 1952, 1954, 1955.